

בלבבי משכן אבנה

USA 718.521.5231

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245

דע את שמחתך השמח בחלקך

נתבאר ביטול הרצון אך יש מהלך אחר לצורת העבודה של הרצון והפכו, מה קורה כאשר שני רצונות סותרים אהדדי, זה כענין שני כתובים המכחישים זה את זה עד שיבוא השלישי ויכריע ביניהם, שזה סוד הרצון העליון. אבל יש אבחנה שהם סותרים, ואין כאן צד שיכריע ביניהם, אז כל דבר מכחיש אחד את השני. כאן מגיע עומק של התפיסה שנקרא ביטול הרצונות. הביטול של הרצונות מונח באותו מקום של רצון שסותרים אהדדי, ואז האדם מגיע לנקודת בנפש שלמעלה מהרצון.

כאשר יש לי שני רצונות שסותרים אהדדי, אני יכול לפתור את הנקודה בנפש בשתי פנים. דרך אחת, לתפוס שהרצון הוא רק לבוש, ואז לגלות את הנקודה הפנימית של הרצון הפנימי האחד. והדרך המדוברת עתה היא, אני יכול ברגע שיש לי נקודה של סתירות, לצאת ממערכת של רצונות ואז להגיע לנקודה של הוויה. אבל מה דוחק באדם לצאת מנקודה של רצונות, הסתירה שברצונות היא זו שדוחקת בי, לצאת מהרצון נותן. זה תמיד אבחנה של נעשה ולא נעשה, חיוב ושליה. הסתירה יכולה ליצור לי חיוב של רצון אחד, והסתירה יכולה ליצור אצלי תשוקה בנפש, לצאת לגמרי מהרצונות. בשניהם מונח עומק שליומות השמחה שעליהם דיברנו. התפארת שכוללת את שתי הסתירות.

נתבאר בריש דברינו שיש אבחנה של תפארת שנקראת שמחה, מהי התפארת נקראת שמחה, היא כוללת שני הפכים, היא יכולה לכלול שני הפכים מצד שני רצונות שסותרים אהדדי, ואז אני מגלה את הרצון הפנימי, שניהם לבוש לרצון הפנימי ואז התפארת נקראת שמחה. אך יכול להיות שהתפארת על ידי שהיא מחברת שני דברים, אז היא גורמת לי להתפשט מאותו דבר, ועל ידי כן אני מגלה את ההוויה של למעלה מהשמה. זוהי האבחנה של תפארת הנקראת פאר ששמים אותו למעלה מהראש. תפילין נקראו פאר, ההשראה שלמעלה מהראש נקראת רצון כמבואר בדברי רבותינו. מצד כך אני מגלה מכח הסתירה של הרצונות, או שאני מכריח שהרצונות הם לבוש ואני מגלה רצון אחד פנימי, או שמכוח

שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד תל אביב תשס"ח

בס"ד

נדבר מעט, כמו שבקשו, על הפסוק היסודי אולי היסודי ביותר "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד". יש בזה גוונים רבים, נושאים רבים, ננסה מעט לגעת בפסוק.

על המקום רש"י מבאר "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד", ה' שעכשיו הוא אלוקינו של עם ישראל, לעתיד לבוא ה' אחד הוא. הוא יהיה אחד לכל האומות כולם. עכשיו זה בבחינת "שמע ישראל" - מי ששומע זה עם ישראל. כלפינו עכשיו עם ישראל זה ה' אלוקינו, אלוקינו ולא אלוקי אומות העולם. אבל לעתיד לבוא "ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד", כשהוא אחד ושמו אחד זה בבחינת ה' אלוקינו לעתיד לבוא הוא ה' אחד. אלו הם דברי רש"י על המקום בביאור הפסוק. נתבונן מעט בעומק שיש בדברים.

עכשיו המצב של העולם שיש חילוק, עם ישראל הוא בבחינת עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב", כמו שקראנו בפרשת בלק "הן עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב". הוא נמצא בבחינת "הן עם לבדד". במה הוא בודד? פיזית ראשית כל, יש לו מקום לעצמו. הוא נמצא, לפחות כך צריך להיות, בעם ישראל בארץ ישראל. אבל במציאות אנחנו רואים שרוב שנות ימות עולם עם ישראל לא היה לבדד, הוא היה מתחילת יצירתו במצרים ארבע מאות שנה, לאחר מכן הוא היה ארבעים שנה במדבר, שם הוא כמעט לבד, שם ניסה לעבור במקומות מסוימים בסיחון וכו'. הוא הגיע לארץ ישראל, גם שם עד שהשמידו את אומות העולם, היה ארבע עשרה שנה עד שכבשו וחילקו. בנוסף על כך, זמן קיומנו בארץ ישראל לא היה רוב שנות ימות עולם. אנחנו כבר באלפיים שנות גלות. חזרנו לארץ ישראל, כמו שידוע לכולנו אנחנו לא נמצאים כאן לבד, יש כאן עוד ועוד זרמים ואומות שונים שיושבים בתוך ארץ ישראל.

אם כן מהו בעומק "הן עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב". מהו "הן עם לבדד ישכון".

הרצוי הוא באמת שיהיה "הן עם לבדד ישכון", אבל בעומק ה"הן עם לבדד ישכון" זה לא רק בבחינת מקום מציאות שהוא נמצא לבד. הוא נמצא לבד בתפיסה, כבשה בין שבעים זאבים. עם ישראל כעם ישראל הוא נבדל מכל האומות כולם. ייחודו של ה' יתברך הוא על עם ישראל ולא על שאר האומות כולם. רק עם ישראל יכול להעיד ולהגדיר ה' שהוא אלוקינו, שאר האומות כולם כמו שאומרים חז"ל הם קוראים לו האלוק של האלוקים. אבל ה'אלוקינו' זה רק עם ישראל יכול לומר.

מה יהיה לעתיד לבוא. הוא בעצם אחת מהשאלות העמוקות שיש שדנו בהם

שנוהג בקורבנות, פעם שנייה בשחרית, בתפילת ערבית ובקריאת שמע שעל המיטה, ארבע ביום שאומרים קריאת שמע.

קבלת עול מלכות שמיים שנעשה בקריאת שמע, מבואר כאן עומק לפי זה בקבלת אותו מלכות שמיים. מה אנחנו מקבלים באותו עול מלכות שמיים, "קבלו עליהם עול מלכות שמיים", לכאורה אנחנו מקבלים את הבורא עולם שהוא יהיה האלוקים שלנו. אבל לפי דברי רש"י מבואר כאן קבלת עול מלכות שמיים הרבה יותר עמוקה מזה. כאשר אנחנו מקבלים היום עול מלכות שמיים, אומרים "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד", מי שלא כיוון לבו לא יצא. על אף שישנה הרי מחלוקת ידועה אם מצוות צריכות כוונה או לא צריכות כוונה, פוסק השו"ע שאפילו למאן דאמר מצוות אינן צריכות כוונה, פסוק ראשון של קריאת שמע צריך כוונה. מדוע, כי זה לא דומה לשאר הכוונה של כל התורה כולה. שאר הכוונה שצריך בכל המצוות זו כוונה לצאת ידי חובת המצווה. מהי הכוונה שצריך לצאת בקריאת שמע? לקבל עול מלכות שמיים. כשאדם מניח תפילין הכוונה שהוא צריך לכוון לקיים את המצווה שציוונו בוראי להניח תפילין, על אף שכמובן יש כוונות נוספות ועמוקות, אבל הכוונה הבסיסית לקיים את ציווי הבורא שציוונו "וקשרתם לאות על ידך ולטוטטפות בין עיניך". אבל במצוות קריאת שמע ישנה כוונה לגמרי אחרת שהיא מעכבת לכולה עלמא, מה היא אותה מצווה, מה היא אותה כוונה שמעכבת לכולה עלמא אפילו למאן דאמר שמצוות אינן כוונה, הכוונה הבסיסית לקבל עליו עול מלכות שמיים כמו שמסביר שם המגן אברהם על המקום. מי שלא כיוון לקבל עליו עול מלכות שמיים הוא לא יצא ידי חובת מצוות קריאת שמע על אף שהוא אמר את המילים בפיו. ■

שאלה: מה זה שם הוי"ה?
תשובה: שם הוי"ה. שמו זה גילוי. "יכירו וידעו כל יושבי תבל כי לך תכרע כל ברך תשבע כל לשון", אז כולם יגיעו לאותה הכרה. יש גילוי חלקי ולא שלם. אותו חלקי שקיים אצל ישראל לא קיים אצל אומות העולם באותה רמה, לעתיד לבוא הגילוי יהיה לכולם, "ידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו". שם בהמשך משמע אבל הפוך, "ויאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלוקי ישראל מלך", אז משמע שהוא עדיין נשאר ה' אלוקי ישראל. זה דוחק. ה' אלוקי ישראל לכאורה בהווה. זה שלבים בגילוי. לאחר מכן הגילוי יהיה "ה' אחד ושמו אחד".

אם כן, הבנו ראשית שהפסוק של "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד" בדיוק הפוך מהתפיסה הפשוטה. התפיסה הפשוטה אם נשאל בן אדם מה מייחד את היהודי, הוא יגיד מה שהוא אומר ומכריז פעמיים בכל יום באהבה "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד", בעומק הפסוק הזה בא להגדיר בדיוק הפוך, הוא בא להגדיר דייקא שה' עכשיו הוא אלוקינו לעתיד לבוא הוא יהיה אחד לכולם. זה נכון שעכשיו הוא ה' אלוקינו, אבל הוא לאחד את כל האומות כולם. אנחנו מקבלים פעמיים באהבה "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד", בעומק הרי אומרים ארבע פעמים יום "שמע ישראל", פעם אחת למי

רבותינו. "בראשית" כמו שאומרים חז"ל בשביל ישראל שנקראו ראשית. שמע מ"שמע ישראל". למי כוונת הדבר "שמע ישראל", בפשטות כוונת הדבר "שמע ישראל" לכל אחד ואחד מעם ישראל. אבל כמו שאומרים חז"ל שאת הפסוק הזה אמר יעקב אבינו בשעה שהוא בא לברך את בניו ונסתלקה ממנו שכינה, הוא אמר את הפסוק "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד", "שמע ישראל" זה הולך שבניו אמרו לו "שמע ישראל אבינו", זה הולך על יעקב אבינו שנקרא יעקב ונקרא ישראל. ואז הוא ענה להם "ברוך שם כבוד מלכותנו לעולם ועד". יעקב הוא השורש של הכנסת ישראל, מאברהם יצא ישמעאל, מיצחק יצא עשו, רק מיעקב שניים עשר שבטי ק-ה שניים עשר מטות שכולם עם ישראל.

ישנה תפיסה שורשית שעם ישראל אשר בחר בנו מכל העמים, "אתה בחרתנו מכל העמים". וכן על זה הדרך. האם זה דבר זמני או נצחי. האם העם הנבחר עם ישראל זה דבר זמני או דבר נצחי? ודאי שהתפיסה הרווחת והתפיסה הפשוטה שזה נצחי. זה התפיסה הפשוטה. אם נשאל כל יהודי שנעצור ברחוב ונשאל אותו האם הבחירה בעם ישראל כעם ישראל היא זמנית או נצחית, מה תהיה התשובה. נצחית. זה מה שרווח בפי כל. לכאורה גם בדברי רבותינו מצאנו כאלה דברים, אבל יש מרבתינו שאומרים שכל העניין הזה הוא זמני. כמו שהזכרנו את דברי רש"י על הפסוק "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' שהוא עכשיו אלוקינו, אבל אותו ה' לעתיד לבוא אחד לכל האומות כולם". המצב הזה שזה ה' אלוקינו ולא אלוקי שאר האומות כולם זהו מצב זמני. התכלית היא ה' אחד, "ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד", אז ה' של הבורא עולם יהיה אחד על כל האומות כולם. זהו שם שכולל את כל האומות כולם, הוא יחיל את שמו יתברך על כל האומות כולם.

אם כן מבואר שתכלית הנבראים

הוא כן, הבנו ראשית שהפסוק של "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד" בדיוק הפוך מהתפיסה הפשוטה. התפיסה הפשוטה אם נשאל בן אדם מה מייחד את היהודי, הוא יגיד מה שהוא אומר ומכריז פעמיים בכל יום באהבה "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד", בעומק הפסוק הזה בא להגדיר בדיוק הפוך, הוא בא להגדיר דייקא שה' עכשיו הוא אלוקינו לעתיד לבוא הוא יהיה אחד לכולם. זה נכון שעכשיו הוא ה' אלוקינו, אבל הוא לאחד את כל האומות כולם. אנחנו מקבלים פעמיים באהבה "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד", בעומק הרי אומרים ארבע פעמים יום "שמע ישראל", פעם אחת למי

אם כן מבואר שתכלית הנבראים

המשך בע"ה שבוע הבא מ השיעור טעמי המצוות 007 שמע ישראל.1 תשס"ח תל אביב (פורסם לראשונה)

הסתירה של הרצונות אני יוצא ממערכת שנק' ראת רצונות.

הכפיה שלמעלה מהרצון נתבאר שיש שתי מדרגות שנקראים שמחה. יש שמחה שהיא שמחה במדרגת הרצון, ומצד כך כפי עומק תוקף גילוי הרצון, כך מדרגת השמחה שהאדם זוכה לה. אך יש מדרגה של שמחה שמגיעה מה מקום, שלמעלה מהרצון, דהיינו כאשר האדם שמח מביטול הרצון.

הדוגמא הברורה לכך מצינו במתן תורה שהיה שם שתי מדרגות, נעשה ונשמע, וכפה עליהם הר כגיגית (שבת פח, א). ונודע הקושיא שהקשו בתוספות למה התורה ניתנה גם בנעשה ונשמע, וגם בכפה עליהם הר כגיגית. מה שנוגע עכשיו לענינו, יש כאן שני שורשים בנפש. יש מדרגה שזה מצד גילוי הרצון, ועל זה הם אומרים נעשה ונשמע. כלומר אנחנו רוצים לקבל את התורה. יש מדרגה שהתורה מתקבלת אצלם, בכפה עליהם הר כגיגית, בין אם הם רוצים בין לא רוצים, האונס הפשיט את נקודת הרצון. וכמו שביאר המהר"ל, מהי הכפיה, התפיסה שעצם ההיות בלי תורה לא קיים, זה נקרא כפיה. כלומר, זה לא מצד שאם אין תורה אין עולם, לכן אני מוכרח לקבל לר צות. אלא אם אין תורה העולם לא קיים, כלומר זה עצם תפיסת ההיות. מה גילתה הכפיה, היא גילתה את ההיות, זה נקרא גילוי של מתן תורה.

בפשטות איך מבינים את כפה עליהם הר כגיגית, הוא רצה שנקבל את התורה ולכן הוא כפה. כל אונס שנמצא כאן בעולם, מה הגדרת הדבר, ראובן אונס עכשיו את שמעון לעשות משהו, אם ראובן לא רוצה למה הוא אונס את שמעון, נמצא שיש כאן גילוי של רצון של ראובן, וביטול רצון של שמעון. אם לומדים כך את התפיסה במתן תורה, של כפה עליהם הר כגיגית, אז מה נקודת ההסתכלות, הקב"ה רצה והוא כפה את הרצון שלנו. אבל לפי מה שמסביר המהר"ל, זה לגמרי לא כך. מה שהוא כפה זה לא מדין רצון, זה מצד הכרת ההיות, זה מה שכופה.

הכפיה במתן תורה זה גלגות היות מחד, ורצון מאידך. נעשה ונשמע - גילוי הרצון, כפה עליהם הר כגיגית - גילוי של עצם ההיות. שניהם יחד, תחילה רצון, לאחר מכן כפה עליהם הר כגיגית, מתגלה פנים הנפש. תמיד כשאדם מפשיט את עצם הרצון מה מתגלה, שהוא רוצה משהו אחר, עבירה רחמנא ליצלן. אבל מה יתגלה אצל בני ישראל כאשר הם יפשיטו את הרצון, ההיות הפנימי. זה נקרא הפשטה בקדושה. היפך של עבירה.

בטל רצונך מפני רצונו (אבות ב, ד) זה מדרגת נעשה ונשמע. כפיה שבאה מרצון, היא תגלה לא יותר ממדרגת רצון. רק תגלה שזה מה שהנ כפה צריך לרצות. הוא רוצה לכפות אותו, כמו שאומר הרמב"ם: כופים אותו עד שיאמר רוצה

אני, זה כפיה בבחינת נעשה ונשמע. רק אני מש' תמש בכפיה לגלות את הנעשה ונשמע. כופים אותו עד שיאמר רוצה אני, זה עדיין גילוי של רצון, כי מי שכפה רוצה, הוא מגלה את הרצון הזה במי שכופה בו. אך כשאמר במתן תורה שכפה עליהם הר כגיגית, ברור שהגדרת הדבר הכפיה באה מעבר לגדרי רצון, גדרי היות, והיא גילתה מציאות של היות. וזה מה שאומר המהר"ל שזה נקרא כפיה, התפיסה שאין הווייה אחרת זה הכפיה. כלומר מדרגת כפה עליהם הר כגיגית, מהי מגלה, היא מגלה את עצם ההיות, ממילא לא יתכן שהכפיה באה מרצון.

השמחה שבהיות הנפש יש את עצם ההיות של הנפש, ויש את הכוחות של נפש. הכוחות שבנפש בכללות ממש, בדברי רבותינו נאמר שיש י"ג כוחות שבנפש והם: הווייה, תענוג, אמונה, רצון, מחשבה, התבוננות, אהבה, יראה, התפארות, הודיה, ניצחון, הודיה, התקשרות ושפלות. השמחה ראשית הקומה שלה נקראת רצון, זה שמחה אחת. השמחה השנייה היא שמחה שמגי' עה, ממקום ההווייה. יש את עצם הנפש,

ויש את לבושי הנפש. עצם ההיות של הנפש היא הווייה, היות, הווייה. לבושי הנפש יסודם רצון. יש את השמחה בעצם ההווייה שבנפש, שזה נקרא שמחו צדיקים בה', בהווייה, בהווייה. ויש את הר צון שבנפש.

מה שנאמר שמחו צדיקים בה', כביכול הוא שמח במה שבאור העולם שמח. ובה יש שני אופנים, מה שהקב"ה שמח כביכול לפני שברא את העולם, ויש מה שבאור עולם שמח בשעה שברא את העולם. מה ההבדל בין שמחה שקודם שנברא העולם, לשמחה שנברא העולם, שמחה של קודם שנברא העולם, זה שמחה כביכול בעצם ההיות. כלומר, רצון כמבואר בארוכה לעיל. אך יש שמחה, משנברא העולם, כשעלה ברצונו לברוא את העולם. אז במה השמחה מור נחת שם, ברצון. כמובן, לא ברצון הנפרדות כמו שדובר בארוכה, אלא ברצון האחד. אבל יש כאן שני אבחנות של שמחה.

בעולם הזה נאמר, לא כשם שאני נקרא אני נכתב, נכתב בשם הווייה, ונקרא בשם אדני (פס' חים נ, א). כל אדנות, מה הגדרתו, גילוי רצונו זה האדון. נכתב הווייה, זה גילוי של עצם ההווייה. שמחה במה שאני נקרא אדנות, זוהי שמחה שנ קראת רצון. אך שמחה באבחנה שנקראת כשם שאני נכתב, הווייה, זה שמחה בעצם ההיות.

צריך לידע כי אי אפשר שהאדם יחיה בשמחה, שהיא רק עצם ההיות. כי זה שמחה של קודם משנברא העולם, ויש את עצם הלבוש של הנפש, מי שיסבור שיש הווייה, בלא מציאות של לבושי הנפש, אלא השמחה באה הן מעצם הנפש, והן מעצם ההתלבשות. מצד ההתלבשות של הנפש, מהיכן מגיעה השמחה, מהרצונות. אך מהמ

ציאות של הוויית הנפש, מהיכן מגיעה השמחה, מעצם ההיות.

היסוד הוא שכל מדרגת רצון שהוא נמצא, הוא תמיד צריך לשבור עוד רצון אחד, מכל מקום שהוא נמצא, זה דבר שמוציא אותו מהרצון האנוכי החומרי, ומעלה אותו לרצון רוחני. בעור' לם יותר פנימי, הוא מוציא אותו ממדרגת רצון למדרגת הווייה. אבל שמה אין המטרה לשבור את הרצונות. שם המטרה ללבוש את הרצונות הרוחניים ולהפשיט אותם, ללבוש ולהפשיט. מי שישבור את הרצונות הרוחניים, רחמנא ליצלן הוא לא יקיים תורה ומצוות. על כן צריך לבנות גם את הרצונות הרוחניים.

הארת משיח יש שמחה שמתגלה מהתגלות הרצון וקיומו, זה בחינת משה, גימטריא רצון כ' דוע. אך יש שמחה שמגיעה מביטול הרצון, שזה אבחנת משיח. חכם לב יקח מצוות - דורשים חז"ל (סוטה יג, א) זה משה רבינו, שבשעה שכל ישראל עסקו בביות מצרים, הוא עסק בעצמות יוסף, מה כוונת הדבר, הם באו לבזוז, זה מלשון בז, מלשון דבר המבוזה הוא מתבזבז, מפוזר. אך משה רבינו הוא עוסק בעצמות יוסף איך להוסיף כל הזמן, באותו עצם. זה נקרא: חכם לב יקח מצוות. לא שהוא כל פעם מחפש עוד מצות. בבחינת חטוף ואכול מצד עלמא דפירודא. אלא מצד נקודת האחדות שהוא מוסיף כל הזמן. יוסף, עצמות יוסף, זה מה שמשה לקח אתו. זה נקרא חכם לב יקח מצוות.

מצד פני משה הגדרת הדבר, מילוי הרצון מוליד שמחה. בשעה שהוא מקיים מצווה, מצווה גוררת עוד מצווה, אז מה היא הולידה בו, עומק של אותו רצון. אז מצד כך המילוי הרצון עדיין, עומדת בתוקפה. זה נקרא כל מצווה שעשו אותה בשמ' חה, עדיין מחזיקים בה בשמחה, כמו ברית מילה (שבת קל, א). אף שיש לזה ייסורים, אבל מחמת שמה שהוא רוצה, זה מחמת הרצון האחד על כן אני שמח במה שעשיתי, והרצון שנוולד לא עוקר את מה שרציתי קודם לכן. כאן מונחת השמחה במעשה המצוות.

לעומת כן, מדרגת אהרן אוהב שלום ור' דף שלום (אבות א, יב), השמחה מתגלה מכח כך שאני יכול להכיל, את מי שהפוך ממני. זוהי אבחנה שנקראת שלום. בעומק יותר, השמחה השתא היא מדרגת משה רבינו. (סנהדרין ו, ב) יקוב הדין את ההר - ניצחון. השמחה דלעתיד לבוא היא בבחינת אהרן הכהן, אוהב שלום ורודף שלום. השמחה נובעת מזה (ישעיהו יא, ו) שגר זאב עם כבש, וגדי עם נמר ירבץ.

על אהרן הכהן נאמר (מלאכי ב, ז) תורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא, כאן מתגלה פנים אחרות מצד נקודת השמחה. וראך ושמח בליבו. זה אופן של שמחה שהוא נובע מביטול הרצון.

■ המשך בע"ה שבוע הבא מסדרת דע את שמחתך

תלמוד תורה • לשמוע ללמוד וללמד

ביאור הצד שבנו קודמו לתלמוד תורה

בנידון הגמ' בדף כ"ט ע"ב הוא ללמוד ובנו ללמוד מי קודם, ולכאוי הסברא הפשוטה כפי שביי הר"י מלוניל ועוד, שהוא מצוה שבגופו, ובאחרונים יש עוד סברא שהטעם הוא מדין חיך קודמים.

ולשיטת רבי יהודה שבבנו זריז וממולח ותלמודו מתקיים בידו, בנו קודמו, וצריך לידע טעם הדבר, ומצינו בספר חסידים חידוש עצום שאם יש קבוצת אנשים שחלק צריכים ללמוד וחלק צריכים להתפרנס, שראוי שמי שהוא זריז וממולח מהם ישאר ללמוד, אך לכאוי אינו דין גמור, וכ"ש יש ב' אחים שאחד ראוי להיות יותר יששכר, אף שכך ראוי שהוא יהיה יששכר והשני זבולון, אך ל"ש לומר שזה חיוב מדינא, אבל כאן באב ובנו זה דין גמור, וצריך לידע מה הטעם, ולא מיבעיא להרס"ג ועוד שללמוד וללמד זה ב' מצוות במנין המצוות, למה תדחה מצות ללמוד מפני מצות ללמד, אלא אפי' להרמב"ם שזה מצוה אחת, סוף סוף הרי מצוה דגופיה עדיף, ושאלה זו דנו בה כבר האחרונים אך כמעט לא נאמר בזה ביאור ברור, מהו יסוד הדין שבנו יהא קודם אליו.

ולפי מהלך הדברים שביארנו עד השתא, אולי יש פתח להבין את הדבר - אם החיוב הוא רק ללמוד וללמד, א"כ הללמוד כפשוטו קודם לללמד, אך אם צורת הדבר שיסוד החיוב של התלמוד תורה מתחיל מה'לשמוע', א"כ כתוב כאן שיסוד הד"ת הוא בהעתקה מדור לדור שחיובו שלו ללמוד הרי מוטל על אביו ביסודו, שהרי זהו יסוד תחית לתלמוד תורה שלו במה שמקבל מאביו אף בזמן שאינו מצווה כלל במצות תלמוד תורה כדנתבאר, צורה זו של העתקת התורה מדור לדור הוא יסודי במצות תלמוד תורה יותר מהחיוב שיש על האדם עצמו ללמוד תורה, שהחיוב של עצמו עומד עליו רק בתורת המשך החיוב שהיה מוטל על אביו ולא מתחיל אצלו, משא"כ חיובו של בנו מתחיל אצלו להעמיד את קבלת הדברי תורה אצל הבן ובכללות שחייב להעביר את התורה הלאה לאחרים ויסוד חיוב זה קודם, וכמובן שזה חידוש גדול, אבל יש כאן עכ"פ תחילת פתח להבין מאיפה יש צד שבנו יהא קודם אליו.

עפ"י יל"ד, במש"כ המחבר שבהוא ובנו שווים הוא קודם לבנו, ולכאוי יש דיוק מלשונות הגמ' שנקטו אם היה בנו זריז וממולח דמשמע דווקא אם בנו עדיף הוא קודם, ובהמשך הגמ' שנקט רב אחא בר יעקב אנא עדיפנא מינך, כלפי בנו ומשמע שבשווים בנו קודם, ולכאוי אי"ז דיוקים מכריחים לגמרי, דיתכן שהכוונה שעד כמה שאנו שווים בחידוד שמע"תתא אנא עדיפנא מינך, אבל מסברא לפי הפשטות, לכאוי שיסוד הדין הוא שצריך לדאוג למי שיותר ת"ח, וממילא כשהם שווים חוזר הדין קדימה של עצמו.

אך לפי מה שנתבאר בכל מהלך הדברים, יל"ד שבצד מצות ללמוד קודם למצות ללמוד, ובשניהם שווים הבן קודם, ואדרבה מה שכשהוא עדיף הוא קודם זהו החידוש.

והנה בפרישה כתב שאם בנו זריז וממולח שבנו קודם היינו שהוא ילמד חלק מהשעות לבד וחלק מהשעות ילמד עם בנו, ולכאוי פשיטא הוא שהרי מחוייב בידיעת התורה או בלימוד תורה שהוא יותר באיכות, ומאי קמ"ל שאי"צ ללמוד כל היום עם בנו, ולהאמור י"ל ביסוד הסברא [אף אם אי"ז כוונת הפרישה] דהיה מקום לומר שכל הזמן חייב ללמד את בנו משום שיסוד החיוב הוא מסירת תורה מדור לדור, וא"כ החיוב שלו ללמד את בנו קודם לחיוב שלו ללמוד בעצמו שזה חיוב שמוטל ביסוד על אביו.

ולהאמור, מה שאשה אינה חייבת ללמד את בנה תורה הוא חידוש, דהפשטות כיון שאינה חייבת ללמוד אינה חייבת ללמד כעין דברי התוס' רא"ש שאם לא למד מהיכן ילמד, אך אם יסוד החיוב הוא לדאוג שה"תורה תעבור הלאה, והתכלית היא - לא שהתורה שיש אצלו תעבור הלאה, אלא חיוב כדבר לעצמו לדאוג שהדור הבא יקבל תורה, וכשהגדר החיוב, כמו שאב שאין יודע תורה מחוייב לשכור מלמד לבנו כדי לדאוג שהתורה תעבור הלאה, כמו"כ אשה שאינה חייבת ללמוד אך בגדר המצוה של ה'ללמד' שמנותקת מעט מהמצוה של ללמוד, תהיה מחוייבת להשכיר מלמד לבנה, וזה נתחדש בקרא שאשה אינה בכלל העתקת השמועה אין האב חייב להעביר לה את התורה ולא היא חייבת להעביר את התורה הלאה.

לפי האמור שיסוד החיוב הוא בללמד אף בכתב, כל אדם שמחבר ספר מקיים בעצם כתיבת התורה, את עיקר הקיום של ללמד שזה יסוד מצות תלמוד תורה, אף לפני שלמדו בפועל, בזה שעשה קיום לד"ת למען יעמדו ימים רבים, כיון שמצדו העמיד אפשרות של העתקת התורה לדורות עוד לפני שלומדים את ספריו בפועל [כעין מצות פרו ורבו שמתקיים בשעת הביאה], ואולי אף אם לא למדו בספרים, שמ"מ היה מצדו מעשה מסירה של הד"ת, וזה חיוב יסודי יותר מהחיוב ללמוד תורה, ויתר על כן שיתכן שאם יכול לחבר ספרים שבזה הוא מעמיד העתקת הדברי תורה לכלל הדורות, זה קודם לחיוב של ללמד תורה בעל פה.

■ המשך בע"ה שבוע הבא מהשיעור יורה דעה_005_תלמוד תורה סימן רמו לשמוע ללמוד וללמד.

בלבביפדיה מחשבה

יום ד' 20:30

רח' קדמן 4

חולון

לפרטים 050.418.0306

בלבביפדיה עבודת ה'

יום ג' 20:30 בדיוק

רח' הרב בלוי 33

ירושלים

לפרטים 052.765.1571

ישראל 073.295.1245 • USA 718.521.5231 2>4>12

להצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון bilvavi231@gmail.com

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים • הפצת ספרי קודש רח' דוד 2, ירושלים 02.502.2567

02.623.0294 • ספרי אברמוביץ רח' קוטלר, 5 בני ברק 03.579.3829

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 books2270@gmail.com

בלבבי משכן אבנה

USA 718.521.5231

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245

ערכים בפרשה

[ביאור המהות של כל צירוף שני אותיות בלשון הקודש, ע"פ סדר רל"א שערים (עיין ספר יצירה פרק ב' משנה ב'), לפי ערך המופיע בפרשת השבוע שיש בתוכו צירוף זה, ולפי זה ביאור כיצד מתראה צירוף זה בערך זה ובערכים נוספים שבתוכם מופיע צירוף זה].

מקץ צק מקץ, מ-קץ, מלשון סוף. וכן מלשון קצבה, קצ-בה. כי קצבה היינו דבר שיש לו סוף וקץ. וכן לשון קצה, קצ-ה, גבולותיו של הדבר. וכן קציר, קצ-רי. כי הקציר הוא סוף התהליך של התבואה. ולכך נקרא הקיץ קיץ, קצ-י, כי בו זמן הקציר. וכן קוצים, קוץ, קצ-ו, כי הקוצים הוא הקצה של הגידול.

וכן מקראות רבים מלשון קץ, סוף. כגון קצתי בחיי (בראשית, כז, מו), מאסתי בחיי, והיינו רצון שכאן יהא סוף החיים. וכן וייקץ יעקב (שם, כח, טז), והיינו שבא קץ לשנתו.

וכן קצף, קצ-ף. והיינו שהגיע לסוף קצה כח הסיבולת שלו, וכאשר עובר קצה זה נעשה כעס, קצף. וזהו בחינת צוקה, צק-וה. שנפשו מצומצמת, ואזי או שנופל לעצבות או לכעס. ומצד כך לשון קץ,

בלבביפדיה אברהם

בראשית, כד, יב – ויאמר ה' אלהי אדני אברהם, הקרה נא לפני היום ועשה חסד עם אדוני אברהם.

הנה נודע שמדתו של אברהם חסד, כמ"ש (מיכה, ז, כ) תתן אמת ליעקב חסד לאברהם, ופרש"י שם וז"ל, שכר חסד אשר לאברהם, אשר צוה לבניו לשמור דרך ה' לעשות צדקה ומשפט, עכ"ל. ואברהם הוא מרכבה למדת החסד, כמ"ש הרמב"ן (שם, יז, כב) וז"ל, לשונם בד"ר (מוז, ו) האבות הן הן המרכבה, ירמוז למש"כ תתן אמת ליעקב חסד לאברהם, ופחד יצחק היה לי, עכ"ל. ובכדי להיות מרכבה למדה נצרך מסירות נפש על אותה מדה. ופני-מיות החסד הוא אהבה, וכמ"ש (סוטה, לא, ע"א) ועושה חסד לאלפים, לעושים מאהבה. וכמ"ש (ירמיה, לא, ב) אהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד. וזהו אהבת חסד, כמ"ש בזוה"ק (ח"ג, תז, ע"א), וכן בתיקונים (עג, ע"ב). וכמ"ש הרמ"ק (ספ"י, פ"ו) וז"ל, קראו (לא-ברהם) אוהבו, כדכתיב אברהם אוהבי, דהיינו שנתן לו מדת החסד, מקום האהבה, עכ"ל. וכמ"ש בזוה"ק (ואתחנן, רסב, ע"א) ועל דא ואהבת, ברחימותא תלייא חסד. והיכל האהבה, הוא חסד. עיין זוה"ק (ח"ב, רנג, ע"א). ופרדס רימונים (שער כב, פ"ט). ועץ חיים (שער מ"ו, פ"ג). והדברים ארוכים.

וכתב הספר הבהיר (מ"ט, קלה) וז"ל, ובמדה שהלך כל אחד ואחד, דוגמתה ניתן לו. אברהם גמל חסד לעולם, שהיה מזמין לכל באי עולם ועוברי דרכים מזון, וגומל חסד ויוצא לקראתם, דכתיב (בראשית, יח, ב) וירץ לקראתם, ועוד, "וישתחו ארצה", זאת היתה גמ"ח שלמה, והקב"ה מדד לו במדתו ונתן לו מדת החסד, דכתיב, תתן אמת ליעקב חסד לאברהם אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם, מלמד שאם לא היה אברהם גומל חסד וזוכה למדת החסד, לא היה יעקב זוכה למדת אמת, עיי"ש. ולפיכך ביקש אליעזר שיעשה חסד עם אדוני, שעיי"ז ימצא יצחק את זווגו, ועיי"ז יולד יעקב, וכל זה מכח מעשיו של אברהם שעשה חסד, ועורר את מדת החסד העליונה, ונעשה מרכבה אליה, ועיי"ז זכה לחסד מלעילא לתתא, ודו"ק. ועיין ספר הפליאה (ד"ה חסד).

ועיי"ש שיעור אברהם את מדת החסד העליונה נתעורר ריבוי של חסד, וזהו מדתו של הקב"ה הנקראת "ורב חסד" מיי"ג מדות רחמים, וכמ"ש בשער הגלגולים (הקדמה לו) וז"ל, אברהם אבינו איש החסד, שכתוב בו ורב חסד, עיי"ש. וכתב בבני אהרן (שם, אות יז) וז"ל, ומ"ש שכתוב בו ורב חסד, קאי אחסד ולא אאברהם, עכ"ל. כי רב חסד הוא מלעילא לתתא, כנ"ל (ויעיין בברית כהונת עולם, מאמר סוכת שלום, פ"י, שכתב שחסד מדתו של אברהם, ורב חסד מדתו של יצחק, יעיון שם). ושורש הדברים נתבאר בדברי חיים (חיי שרה) וז"ל, באברהם אבינו ע"ה, שהגם שמדתו היה חסד (זוה"ק, לך לך, צו, ע"א) אך הוא בבחינת חסד כפי ההנהגה בששת מדות שהקב"ה מנהיג עולמו וכו', אך הקב"ה בירך אותו שאברהם זקן. והיינו בחינת הזקנה שהוא למעלה מהמדות, ונקרא ורב חסד (שם, תרומה, קעז, ע"ב), עיי"ש. והוא ניתן מתנה לאברהם, ונתפשט אצל זרעו בבחינת נוצר חסד לאלפים, אלפיים דור. עיין חת"ס (דרוש לכ"ז אלול). ואמרו (שמ"ר, מד, ט) ועושה חסד לאלפים, וכתוב (ישעיה, מא) זרע אברהם אוהבי. ועיין תורה אור (חב"ד, יתרו, סט, ג).

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

ומטגנה ואופה, עכ"ל. ג' חלקים. ועוד אמרו (פסחים, מח, ע"ב), ג' נשים, אחת לשה, ואחת עורכת, ואחת אופה.

ועוד. עיין מלבי"ם (אילת השחר, ויקרא, פרק מב, אות תד) וז"ל, פעל אפה ושם מאפה כולל כל מיני אפיה אף הנאפה במחבת ובמרחשת, אם לא בשהוסיף אשר תאפה בתנור (ויקרא סימן קטז), עכ"ל. וא"כ איכא ג' אפיות, בתנור במחבת ובמרחשת.

שערות עיין שער הפסוקים (וישב) וז"ל, ואת שר האופים תלה. ענין תליה זו, ענינה הוא כנודע שאין הדינים מתמתקים אלא בשרשם. והנה שרש כל אלו הדינים שבז"א הם בשערות ראשו כנודע, ועליהם נאמר קווצתיו תלתלים, שהן קוצין דשערי דרישיה דז"א שהם בסוד תלתלים, שהם ה' שמות אלקים כמנין ת"ל כמבואר במקומו. וזש"ה אותו תלה, ר"ל שתלאו בראשו והעלהו למעלה לבחינת השערות שהם מבחינת ה' אלקים כמנין ת"ל, עכ"ל. **אזן** באזן נגלה אות ה', כנודע. ומשם נש"ת לשל אורות החוטם - אף, ונעשה ו', ומשם נשתלשל ונעשה אורות הפה ד', בסוד ד-ו שצורתה ה'. וזהו סוד אפה, אף-ה. והיינו התקשרות האף לשורשו באזן, באות ה'. **חוטם** עיין מפתח השמות (בא) וז"ל, שר האפים, שר הנחירים, והחיות תלוי בפת האפוי שאפה אותו ומל בחום השר, והוא שר האפין לפי הפאות, וחוזר הדם ומנשים בנחירים אחר שהיה פת מחטה שהוא עץ הדעת לפי דעתינו, ושורשיו מן השדה ומן האדמה, עכ"ל.

עוד. אפה, אף-ה. שורש ה' גבורות. ופעם ראשונה שכתוב בתורה לשון אפיה, אצל לוט (בראשית, יט, ג) ומצות אפה ויאכלו. והיינו שכח הכעס, חרון אף של תרח - רתח, ושל נחור - חרון, נסתלק מאברהם וניתן ללוט. ומכח אכילה של מצות אלו כביכול, הפכו את סדום. ואח"כ נגלה אצל שר האופים שכולו חרון אף, ובו כתיב (בראשית, מ, ב) ויקצף פרעה על שני סריסיו, על שר המשקים ועל שר האופים. ועיקר החרון בגלל שר האופים, כמו שנגלה לבסוף שאת שר המשקים השיב אל כנו, ואת שר האופים תלה. ועיין שער הפסוקים (וישב) וז"ל, משא"כ בשר האופים שראה את שלשתם בבחינת אחורים שהם דינין תקיפין. ולכן מלת סלי חר"י, חסר ו', מלשון חרי אף, עיי"ש בהרחבה. ועיין ברית כהונת עולם (מאמר תרי"ג, פמ"ה). **פה** כתיב (בראשית, מ, יז) ובסל העליון מכל מאכל פרעה מעשה אפה, והעוף אוכל אותם מן הסל מעל ראשי. ואינו אכילה גמורה אלא אכילה בחלום. והשורש, האכילה שנאמרה אצל לוט (בראשית, יט, ג) ומצות אפה ויאכלו. נראו כאוכלים ואינם אוכלים. כי אכילת הפת האפויה יש בה דבקות בגוף, בחוטם ופה, כדלהלן. ובביאור מהות אכילה זו, עיין שם משמואל (וירא, תרע"ד). ועיין שער הפסוקים (וישב) ששר האופים כנגד הושט, מקום האכילה. ושורש החרון אף באכילה מעץ הדעת. אפה, נוטריקון אף-פה. **עינים - שבירה** מיתה. וכתיב (בראשית, מ, כב) ואת שר האפים תלה כאשר פתר להם יוסף. וסמאל שורש למיתה. ועיין פרדס רימונים (שער כג, פ"א, ערך אפיה) וז"ל, ושר האופים הוא כענין סמאל שר המקטרגים, עכ"ל.

ועוד. כתיב (ויקרא, כו, כו) ב"שבר"י (לשון שבירה) לכם מטה לחם, ואפו עשר נשים לחמכם בתנור אחד. והוא כנגד העקודים, עשרה אורות בכלי אחד. וכאן ירד לקלקול. והוא עומק השבירה, שאף חלקי אורות העקר דים שירדו עם הנקודים אף בהם חל פגם.

ועוד. שורש למריבה ומחלוקת, פרוד. ועיין אלשיך (וירא, יט, ד"ה ויבואו) וז"ל, ומצות אפה, לשון מצות ומריבה, עכ"ל. ועיין ב"ר (ג, ד) ומצות אפה ויאכלו, אמר ר' יצחק מצות ומריבה עמדה על המלח וכו', לוט

אור א"ס עיין פרדס רימונים (שער כג, אות א, ערך איפה) וז"ל, איפה, פירוש לשון מדה, וכו', וכן לשון איפה, כענין מי איפה (בראשית, כז, לג, ושם איפוא), עכ"ל. והיינו שנהפך מאיפה לאיפא, אלופו של עולם. לשון אי-פה, כי הוא מופלא ונעלם. והיפך כתיב (ויקרא, ו, יד) תפיני, ועיין רשב"ם (שם) וז"ל, לשון אפייה, אל"ף חסרה, והרבה יש, לא יהל, שם ערבי יאהל, וימש חשך כמו ויאמש, עכ"ל. וכבר נתבאר שכל מקום שאל"ף חסרה, היינו שנחסר אור אלופו של עולם. ויתר על כן פעמים גובר אות אחרונה ת' על א'. עיין רש"ר הירש (צו, ו, יד) וז"ל, תפיני, מלה זו נגזרת משורש "אפה" בתוספת תי"ו לפניה: הוי אומר אפיה בתנור (עיין מנחות, נ, ע"ב), עכ"ל. ועיין מלבי"ם (שם, אות מח) וז"ל, דע שהתי"ו הנוסף בראש האות לסימן השם יורה לרוב או על דבר הגדול באיכות וכו' או שיוורה על רוב הכמות, עיי"ש, שריבוי איכות יבוא השם גם בלשון יחיד, ריבוי כמות יבוא השם בלשון רבים. **צמצום** חלל, שורש לע"ז. ואמרו (ע"ז, מט, ע"ב) נטל ממנה עצים, אסורין בהנאה וכו', אפה בהם את הפת, אסורה בהנאה.

ועוד. צמצום, מיצר. ועיין לקוטי תורה (לך לך) וז"ל, ויהי כבוא אברם מצרימה, שהוא המיצר של הגרון (המקום הצר ביותר בקומת אדם, גרון), ושם באחוריים ג' שרים, שר המשקים שר הטבחים ושר האופים ומקום הוורידין קנה וושט, והם שרי פרעה (פה-רע), עיין ערך קטן פה) שהוא הערף. ורמ"ז בפירושו כתב, טבחים משקים אופים, ר"ת טמא.

ועוד. אלהים אחרים. עיין מפתח השמות (בא) וז"ל, והוא האפה שהוא רמז למה שצוה ישו בענין הפת שהיא אצלם "קורפוש דיומניש", שהם גופי השדים, היפך דומינוש שעניינו רוחנים אלהיים לפי שקרוthem, עכ"ל.

קו חוט המקשר בין א"ס לנבראים, בחינת צרור הנקשר. ואמרו (ב"ר, וישב, פח, ב) שר האופים צרור נמצא בתוך גלוסקין שלו. והיינו צרור בחינת קשר, מלשון צרור. ובחינת צרה, חרון אף, אופים. ובסוד הקלקול נעשה מקו קין, והיינו בסוד בל תגרע ובל תוסיף, נגרע ו' של קו ונעשה יו"ד, ונוסף על הו' ונעשה ו', וזהו קין. ועיין גליא רזיא (הובא בילקוט ראובני, וישב) שקין נתגלגל בשר האופים.

עיגולים עיין רש"י (ויקרא, צו, ו, יד) וז"ל, תפיני, אפיה אפיות הרבה, שאחר חליטתה אופה בתנור, וחוזר ומטגנה במחבת, עכ"ל. והבן, טיגון, שורש טגן, גימ' ס"ב בחינת עיגול הסובב. והטיגון הנוסף בסוד עיגול סביב, לגלגל החוזר, ודו"ק. ועיין תורה תמימה (שם) וז"ל, אופה ומטגנה ואופה, עכ"ל. **יושר** ג' קווים. ועיין גור אריה (וירא, יח, י) וז"ל, ומצות אפה גבי לוט (בראשית, יט, ג), ולא שהיה יום ראשון של פסח, רק יום ג' של פסח, ומפני שאין לאכול חמץ, אפה מצה, עכ"ל. ועיין אור החיים (שם) וז"ל, ולפי דברי רז"ל (ב"ר, פ"ג) יום ט"ז (טו) בניסן היה והאכילם מצות, עכ"ל. ועיין תוס' (ר"ה, יא, ע"א, ד"ה והשתא). ועיין ערך קטן יסוד. והיינו ששר המשקים - אופים - טבחים, כנגד קנה, משקים. אופים, ושט. טבחים, וורידין. עיין ערך קטן צמצום. אולם יתר על כן כולם באמצע בוורידין, כמ"ש בעמק המלך (שי"א, פ"ו) וז"ל, ג' שריו הם שר האופים, שר המשקים, שר הטבחים, הם סוד הג' וורידין שבצואר ז"א, עכ"ל. ועיין חולין (כט, ע"א). וכן ראו בחינת שלשה שריגים, שלשה סלים, שפתרון שלש ימים. ועיין מפתח השמות (מקץ) וז"ל, שלשה סלים בגימט' שלשה ימים הם, עכ"ל. ועוד. בציעת הפת ממקום שנאפת ביותר. בציעה לשון אמצע, חלוקה, ודו"ק. ועוד. כתיב (ויקרא, ו, יד) על מחבת בשמן תעשה מרבכת תביאנה תפיני מנחת פתים וגו'. ודרשו (מנחות, נ, ע"ב) תאפינה נא. והיינו נא חצי בישול, קו אמצע. ועיין תורה תמימה (שם) וז"ל, אופה

הוא לשון צמצום, כי הקץ מהותו העדר המשכה. ויתר על כן נעשה צמצום אף במה שכבר התפשט. וזהו קבץ, קצ-ב. והיינו שקודם הקיבוץ היה הדבר מפורז ועתה צמצמו. וכן קמץ, קצ-מ, וכן קצ-צמ, והיינו שצמצם הדבר, כמ"ש (שם, מא, מז) ותעש הארץ בשבע שני השבע לקמצים. ובחינה זו נקראת קצר מלשון לקצר את הדבר, בבחינת קוצר רוח. וזהו קצץ, קצ-ץ, והכפלת אות הצד"י היינו שלא רק נתן גבולות לדבר, והיינו קצה לבלתי התפשט, אלא אף צמצם את הדבר, כנ"ל. וזהו קפץ, כמ"ש (דברים, טו, א) ולא תקפץ את ירך, קצ-פ. וכן הצקה, מצמצם את גבולות זולתו. וכן צמק, מ-צק, עניינו צמצום, בחינת ענבים הנעשים צמוקים. ויש שהאדם מצמצם עצמו מן הדבר (ולא שהדבר נעשה מצומצם), וזהו שקץ, שנפשו של האדם קצה ממנו.

וכאשר נעשה הצמצום הנזכר, הוא מוליד צעקה, צק, ע-צק. והצעקה תובעת צדק, ד-צק, והיינו לקבל לפי חלקו ללא הצמצום של קצץ. ופעמים תובעת לקבל יתר מחלקו, בבחינת צדקה, דה-צק. ודבר זה נגלה בלידת יצחק, חי-קץ, שנולד לאברהם כאשר היה בן ק', ולשרה כאשר הייתה בת צ', והבן. וכאשר מקבל שפע זה נעשה צחק, ח-צק, כל השומע יצחק לי, והוא התפשטות יתירה היפך צמצום של קץ. וזהו יצחק, קצ-חי, היפך צמצום שהוא בחינת מות וביטול הצמצום בחינת צדק, כנ"ל, בחינת צדיק, קצ-די. והתפשטות יתירה בחינת חסיד. וזהו בחינת יצק, כמ"ש (בראשית, כח, יח) ויצק שמן וגו'. י-צק, המשכה של שפע. ומקור המשכה מן קוצו של יו"ד, כנודע (בחינת קוץ דקדושה היפך קוץ הנ"ל), שהוא בחינת מאין תמצא, כנודע.

וכח התפשטות זו נגלה בבצק, ב-צק, שטופח.

ערכים נוספים שבהם מופיע צירוף אצק, מקצע, קצץ, יצחק, יצק, מוצק, צקלון, צדק, צדקה, בצק, מציק, קיצון, קצה, צדוק, צינק, יקבצאל, צוקה, צדיק, יהוצדק, קמץ, מצוקה, מקץ, קמצים, קבצאל, צמוקים, קץ, צדקיהו, ציקלג, צלק, קצת, יקיצה, צחק, צקון, קצין, קיץ, צק, קצח, קוץ, קבץ, שקץ, קצץ, קציר. ■ המשך בע"ה

בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

אמר לאשתו תן לאורחים אלו מעט מלח, אל אף זה המנהג הרע אתה רוצה להנהיג במקום הזה. וכתוב לא תאפה חמץ חלקם. חלקם דייקא, ששורשו שבירה לחלקים. וע"ז דרשו חז"ל שאפילו שיירי הכהנים אינם נאכלים חמץ. עיין ערך קטן חסד. **עתיק** עיין יונת אלם (ח"ד, פרק כא) וז"ל, האיפה מדתו של אדה"ר, דא עתיקא, והאיפה עשירית הכור, שאינה אלא מדה עשירי למה שלמעלה הימנה, עכ"ל. עיי"ש, סוד לוג, נוק'. קב, ז"א. פאה, בינה, עיי"ש. ועתיק תחילת עולם התיקון. ועיין אבן עזרא (צו, ו, יד) וז"ל, תפיני, וטעמו תיקון ואין לו רע, עכ"ל. בחינת עתיק. **אריך** אריך בחינת מאריך אפיה (ירושלמי, תענית, פ"ב). והיינו שממילת אף, נעשה אפ-יה. והיינו שנתארך מן אריך. כתר, קוצו של יו"ד, לאו"א, בחינת י-ה. ועיין זוה"ק (שמות, עה, ע"א). ועיין של"ה (שופטים, לו) וז"ל, כשאדם חוטא מחזי רשימין באפיה, עכ"ל. וכאשר נעשה אריכות אף, מעלים וכונס רשימו אלו. **אבא** או"א, סוד י"ה. וזהו אפיה, אף-יה. והוא בחינת אכלו רעים, או"א. עיין זוה"ק (רע"מ, פנחס, רלה, ע"א) אכלו רעים וכו', עיי' שר האופים. אב, ר"ת, אפיה בישול, תיקון האוכלים. **אמא** בחינת שמן, שומן. ואמרו בזה"ק (רע"מ, פנחס, רלה, ע"א) קרקבן איהו אופה (ועיין ברכות, סא, ע"ב, קרקבן טוחן. וכן הוא בתיקונים, קמ, ע"ב. ואכמ"ל). ועיי' פירוש חכמוני (ספ"י, פ"ה) וז"ל, הקרקבן לועט הלעיטה של מאכל ומשתה ועיי"ז בא השמנונית, עכ"ל. וזו מדרגת אמא עילאה, משא"כ אמא תתאה בחינת יין. **ז"א** מדות - והוא השורש למדת איפה. ועוד. שורש ל"ב גבולי אלכסון, שורש ל"ב חלות של לחם הפנים. וכתוב (ויקרא, כב, ב) ולקחת סלת ואפית אתה שתים עשרה חלות. ועיין חזקוני (וירא, יח, ו) וז"ל, לושי, ובלוט כתיב ומצות אפה, מכאן שהאשה לשה, והאיש אופה, עכ"ל. ועיין באר מים חיים (וירא, יט, ג). ועיין פסחים (קטז, ע"א) דרכו של עני, הוא מסיק ואשתו אופה. ועיין ערך קטן נוק' ומלכות. ועיין כתובות (נט, ע"א) מלאכות שהאשה עושה לבעלה, טוחנת ואופה. וצ"ב. ועוד. מדות, ושורשם דרך ארץ, בחינת דרך ארץ קדמה לתורה, כמ"ש מהרח"ו בשערי קדושה. ואמרו (תנחומא, וירא, יא) ומצות אפה ויאכלו, והלא אין אכילה למלאכי השרת, אלא ללמדך דרך ארץ שלא ישנה אדם ממנהג המדינה. ועוד. שם הוי"ה במילוי אלפי"ן. והמילוי עיקרו ל"ט, כנודע. ופעם ראשונה שכתוב בתורה לשון אפיה אצל לוט גימ' אדם, לט-ו, ומצות אפה ויאכלו (בראשית, יט, ג). ועיין של"ה (מסכת פסחים, דרוש ג) סוד אפיה של לוט. **נוק'** מדה עשירית. בחינת עשירית האפה (ויקרא, ה, יא, ועוד). ועיין ערך קטן עתיק. ועיין סוד ישרים (ח"ד, שאלה טו). אפה - פאה, קצה, סוד נוק'. ובקלוקל כתיב (ויקרא, כו, כו) בשברי לכם מטה לחם, ואפו עשר נשים לחמכם בתנור אחד.

ועוד. נקבה - שמור, סוד השמירה, כנודע. ועיין אור החיים (בראשית, יט, ג) וז"ל, יום ט"ז בניסן היה והאכילם מצות, ולהיות שצריכין שמירה הוצרך לאפותם בידו לשומרם, והוא אמרו ומצות אפה, עכ"ל. ועיין של"ה (מסכת פסחים, מצה עשירה, ד"א, רצא) וז"ל, והוא סוד מצה שמורה, בסוד ומצות אפה, עכ"ל.

ועוד. עיין רמח"ל (דרושי כלך יפה) וז"ל, השכינה היא אילת אהבים, לא די שהיא משפעת השפע הצריכה לנשמות, אלא שמתקנתם בכמה הכ"נות, כמו שנאמר במן את אשר תאפו אפו וכו', עכ"ל.

ועוד. שבת. ואמרו (מנחות, נ, ע"ב) תפיני, תניא חביתי כהן גדול דוחין את השבת, דכתיב תפיני, תאפינה נאה, ואי אפי לה מאתמול אינשפא לה.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

ועתיק הוא שורש הע' של העובי בחי' עיגולים. וכן בהשתלשלות שם הוי"ה, עתיק הוא שורש התפשטות שם ע"ב מלשון עיבוי ומלשון עובר בבחי' 'כריסה בין שיניה שהכרס מתרחב שהוא הגדלה לעובי. וכאשר יש הגדלה הוא הן באורך והן בעובי, כלומר כשמתוסף ג"ר לז"א, מצד אריך נעשה הגדלה של האורך של הג"ר, ומצד עתיק נעשה הגדלה של העובי של הג"ר.

ומש"כ 'באורך ובקומה', היינו כי 'באורך' הוא בחי' ההגדלה מלעי" לא לתתא, 'ובקומה' הוא הגדלה מתתא לעילא. ומש"כ 'ברוחב העובי', היינו כי כאשר פני האדם למזרח 'הרוחב' הוא הדרום והצפון, לעומת 'העובי' הוא המזרח והמערב, ובחי' העובי של 'עובר' שהוא בחי' 'כריסה בין שיניה' הוא בחי' 'עובי' שהוא לצד הפנים כי עיקר 'העובי' הוא לצד הפנים, אולם יש עובי גם לצד אחוריו. לעומת כך בחי' 'בין כתפיו שכן' הוא בחינת 'רוחב' שהוא צפון ודרום, שהכתפים הם המקום 'הרחב' ביותר באדם.

דע כי בזמן העיבור בירר מן ז' מלכים בחי' הנה"י שלו: הוא מדרגת העיבור והיינו שאז מתברר הנה"י דפרטות של ז"א.

כי כן האדם מתחיל לקנות הנפש ואחר כך הרוח ואחר כך הנשמה וגדל ממטה למעלה: והיינו באופן של קומה.

וכן האילן גדל ממטה למעלה וכן האדם: והיינו מצד הגדילה בפרטות מתתא לעילא. כי יש את סדר ההשתלשלות מלעילא לתתא, ויש את סדר הגדילה שהיא מתתא לעילא, והיינו כי כללות המדרגה התחתונה משתלשלת מלעילא לתתא, ופרטות המדרגה התחתונה גדלה מתתא לעילא. והוא כדוג' ולד הנולד מן האימא הוא משתלשל מן האימא בכ"ללות ואח"כ הוא גדל מצד עצמו והוא מקבל נפש ואח"כ רוח ואח"כ נשמה.

נמצא כי תחלה בירר הנה"י שבו ואינם הנה"י כולם אמנם הנה"י שיש בנה"י שלו לבדו. פי' כי הנה הנצח הכללי דז"א הוא קו ימין וכו' עד והרי הם ט' בחי' בנצח דז"א: והיינו שנה"י הכללי הם קומת ז"א¹ שהיא מתחלקת לג' פרקים חח"ן בג"ה דת"י שכל אחד מתחלק לט' חלקים, ונמצא רת"ס בכל אחד. 'ראש תוך סוף' הוא הגדרה של אורך, לעומת 'פנימי תיכון וחיצון' הוא הגדרה של רוחב.

וזהו ע"ד שהזכיר בתיקונים (דף ק"ח) בענין טפת הזרע שהוא י' אחת: בחי' טפה, כי דוע יש הבחנה של טפה בתפיסה העליונה בסוד קוצו של י', בסוד י', ויש הבחנה של טפה במדרגה תחתונה בסוד המלכות שמקבלת טפה מן היסוד, והיא עצמה אינה אלא נקודה אחת.

כי אין דבר קטן מנקודת היו"ד ונקודה זו יש בה ג' קוצין וזה רת"ס וכ"א מהן יש בו ג' קוצין: זהו בחי' קוצא גזעא ושבילא, לפעמים נקרא רישא גזעא ושבילא, (עיין זוהר בלק ר"ג ע"ב), בחי' רת"ס, ג' החלקים המתגלים ביו"ד, ושורש הקוצין הוא בקוצו של י'.

הרי הם ג' של ג' וכללותן הם י' ולכן אות י' חשבונו עשרה: ג' של ג' הוא בפרטות ועם כללות הם י'.

והם י' טיפין דאודריקו מקשת ואתפליגו לי' ניצוצין: כנודע דאות ברית קודש נקרא קשת.

תפיסה זו שכל דבר יש בו הבחנה של ג' של ג' שהיא ט' הוא תפיסת הנה"י, כלומר תפיסת הנה"י היא תפיסת הג', ותפיסת החג"ת היא תפי-

1 והיינו בערך לעולם העליון ממנו, כדלהלן, ודו"ק.

מ"ב הג' מוחין בין בצלם אבא בין בצלם אמא יש בכולן עלייה וירידה אור ישר ואור חוזר בין בעיבור ויניקה וגדלות כנזכר במ"א וזהו בכל הפרצופים דז"א ויעקב ולא דוד המדבר ורחל: עיין בהגהת הרש"ש שציין דהעליה והירידה שכתב כאן קאי אפרק כ"א סופ"ב ובש"ע כ"ג סופ"ג, ועיין בש"ש שהעיר עליו דמה שציין הוא בחי' הדעת ולא הג' מוחין, וז"ל: ולע"ד לא זכיתי להבין דשם אינו מדבר אלא על בחי' הדעת לבדו וכאן כתב ג' מוחין, ולא זכיתי להבין אמאי לא כתב שהם הג' מוחין עצמם שהרי מצינו להם עליה וירידה כמ"ש רבינו בש"כ"ג פ"ו שהמוחין דז"א עולין בסוד מ"ן ואח"כ חוזרים וכו". מ"מ נראה שכוונת מהר"ח לרמזו בלשון כללית מאוד לכל העליות והירידות, ואור ישר ואור חוזר שישנן, ורבים הן ואין כאן המקום לפורטן.

ונבאר בכללות בלשון קצרה, שורש הירידה הוא בקו שיוורד מלעילא לתתא, ולעת"ל הקו יתפשט עד סוף העיגולים, אולם כיון דהשתא אינו מתפשט עד הסוף לכן יש הארה של אור חוזר, אך לעת"ל שיתפשט עד הסוף לא תהיה עליה של אור חוזר שחוזר לשורשו אלא האור חוזר יאיר רק בסוד העיגולים, בסוד גלגל החוזר. וסוד האור ישר הוא חסד, וסוד האור חוזר הוא גבורה-דין, ופרטי המדרגות רבות הן וא"א כאן לפורטן.

פרק א'

מ"ק

אחר שכבר נתבאר בפרטות כל בחינות דצלם דז"א, נבאר עתה בפרטי פרטות באורך כל בחי' התפשטות ז"א ובחי' הצלם כבר נודע כי כל ספי' כלולה מ' וי' מ' עד אין קץ. והנה ז"א בהיותו בסוד עיבור לא נתגלה בו רק ג"ס שהם בחי' נה"י שבו ולא נה"י של הכללות אלא של פרטות כי ודאי שהעיבור יש בו רמ"ח איברים הנפרטין ב"ס וכל אבר כלול מעור ובשר וגידין ועצמות וענין זה ישנו בין כשהוא בעיבור ובין כשהוא תינוק ובין כשהוא איש גמור ואין הפרש בו במנין איברים כי האברים לא נתוספו כפי הזמנים הנ"ל זולת תוספת הגדלתם בהם בעצמם ואבר קטן נעשה גדול: אלו הם יסודות שהתבארו בארוכה לעיל, ונזכיר אותם כאן בקצרה. והיינו דמיירי בנה"י דפרטות דז"א עצמו, שיש בו גם פרטות של י"ס, והיינו שיש בו ע"מ גם בעיבור עצמו. וכל איבר כלול מבשר וגידין ועצמות ושורשם בד' אותיות הוי"ה כנודע. והיינו שכל מה שנמצא בכללות נמצא בפרטות, כי גם במדרגה התחתונה יש בפרטותה את כל המדרגות כולן.

ואין הבדל בין הקטנות לגדלות במנין אברים, אלא השינוי הוא בהגדלת האברים הקיימים, כי מה שנמצא בגדלות נמצא בגדלות, אלא שהשינוי הוא בין גדלות הדבר לקטנות הדבר. ובדקות בזמן הקטנות ההבלטה של המדרגות שונה מזמן הגדלות, כלומר לא רק שהוא גדל וקטן, אלא גם שבכל מדרגה יש את צורת ההבלטה שלה ששונה מההבלטה של מדרגה אחרת, לדוג' בעיבור שהוא באופן של 'ראשו בין ברכיו', היינו שהראש בטל לתחתון, לעומת כך במוחין דגדלות הגוף בטל בשיעור מה לעליון, ובכל מקום יש שינוי ביחס מה העיקר ומה הטפל.

וענין זה נחלק לב' בחי' אם בגובה שהוא באורך ואם בעובי שהוא הרוחב, פי' כי אם היה אבר הירך או הזרוע זרת ארכו וטפח היקפו הנה כשיגדל יהיה אמה ארכו וב' טפחים היקפו נמצא שגדל באורך ובקומה וגם ברוחב העובי ואם כן צריך לידע מה ענין הגדלה זו ובאיזה אופן הוא: כפי שהתבארו היסודות פע' רבות, שורש כל הפרצופים הם ע"י וא"א, אריך מלשון אורך בחי' יושר, והוא שורש הגדלת האורך,

סת הו"ק, ותפיסת החב"ד היא תפיסת הי"ס.

והיא התפיסה העמוקה של דרוש הדעת, שאין יש אלא ג' מדרגות, והיינו כי הנבראים הם נה"י בערך לעולם העליון מהם. ובשורש השורש-שים, א"ק מטבורא ולמטה שהוא מ"ה וב"ן דכללות, הוא תפיסת הנה"י, והקו הוא תפיסת הו"ק², והאור א"ס תפיסת י"ס, או בסוד י"ס כמוסים במאצילן, או בבחי' קודשא בריך הוא, תורה, וישראל.

והיינו שכל מה שהתבאר לעיל בתפיסת הג', שהז"א היה ו"ק והתוסף לו ג"ר ע"י שעולין ב' שלישים מתתא לעילא ויורדים שלישי אחד מלעילא לתתא, הוא תפיסת הנה"י. כי תחלת הוייתו מתתא לעילא היה בחי' עיבור, לכן גם כאשר הוא גדל על אף שיש בו ו"ק ויש בו י"ס, הוא עדיין בתפיסה של עיבור, בחי' נה"י, תפיסת הג'. והוא תפיסת כל הבריאה כולה, בסוד השתלשלות, שלשלת. והוא ביאור מה שנאמר במדרש שה"עולם הוא שלישי ים שלישי יבשה ושלישי מדבר. והוא תפיסת האבות שהם ג', בסוד ג' רגלים, 'רגלים' דייקא שרגלים הם הנה"י. נמצא שגם כאשר מתחלקים הי"ס דז"א לחב"ד חג"ת ונה"י, עדיין הכל הוא בתפיסת נה"י.

ועל דרך זה הם ט' בחי' בהוד וט' בחי' ביסוד וכולם הם כ"ז בחי' נגד כ"ז אותיות התורה והבן זה: נמצא שכ"ז אותיות שבתורה הם בתפיסת נה"י, מדרגת עיבור. וביחס הזה הוא מה שנקראים 'אותיותיה' של תורה, אותיותיה דייקא, כי 'טעמים' הם תפיסת י"ס, 'ונקודות' הם תפיסת ו"ק, ואותיות הם תפיסת נה"י.

והנה זה הטפה שהוא י' בתחלה היא בחינת מלכות ואחר כך בסוד העיבור הוגדלה בבחי' ג' קוצין שהם נה"י: כנ"ל שיש בחי' טפה עליונה בסוד קוצו של יו"ד, ובסוד י', ויש בחי' טפה תחתונה בסוד נקודה אחת של המלכות. והיינו שמלעילא לתתא הוא טפה בסוד קוצו של י', ובסוד י', ומתתא לעילא הוא בבחי' המלכות.

צמח. כי בחינות אלו נמצא בז"א לבד והוא הנקרא תורה, לכן הם בחינת כ"ז, כמנין אותיות התורה: כפי שהתבאר לעיל, שאותיות התורה הם מדין עיבור. והוא השורש דמשה רבינו בעלמא דידן שהוא בסוד 'ויתעבר ה' בי למענכם', וכן בסוד 'אם אנכי הרייתי את העם הזה', בחי' עיבור. כי אע"פ שהוא מדרגת תורה-ז"א שהוא ו"ק, מ"מ הכל עדיין בבחי' מדרגת עיבור, מחמת שבתחלתו היה בבחי' תלת גו תלת.

והיינו כי אמנם אמרינן בראשית כל דבר זיל בתר רישא, אולם כאן הוי 'בתר רישא' מצד תחלת הוייתו, שהיה בבחי' עיבור בחי' נה"י. והוא סוד מה שמשה רבינו שלישי לבטן, ונולד בחודש שביעי והיינו שנולד לו חודשים ותוספת, והמשיך בו מהלך העיבור 'בתיבה' ג' חודשים נוספים, בסוד 'תיבה' שהאותיות יוצרות תיבה, ודו"ק. והוא גם סוד מה שהקב"ה לא נתן לו 'לעיבור' את הירדן כדי להיכנס לארץ, כי הכל נשאר במדרגת העיבור.

ואחר שנולד כל קוץ נגלה בג' קצוות ואז נשלם לי"ס כמ"ש בע"ה באורך: כנ"ל שהוא י"ס שנולד מתפסת הג', שקודם הוא בחי' ג' קוצים ואז נעשה ט' ועם הכללות נשלם לי"ס.

נמצא כי בתחלה היתה טפת הזרע נקודה א' קטנה והענין כי לא נתגלה בו רק בחי' המלכות שבכל בחי' ובחי' כמ"ש בענין הנה"י ומשם תלמד לזה כי איני רוצה להאריך. ואמנם כלל זה יהיה בידך בכ"מ שתמצא ענין נקודה כמו המלכות שמתמעטת בסוד נקודה ואומרת אל תראוני שאני שחרחרת כנזכר בזוהר שיר השירים וכיוצא פירושו

על בחי' המלכות שבמלכות: ובעומק המלכות מקומה היא בנה"י דז"א ולכן פעמים רבות היא בתפיסת הג', והיינו כי הנקודה הזו נחלקת לג' באתכסיא, והיינו כי הז"א הוא בתפיסת הג' שהם נה"י בגילוי, לעומת כך המלכות יסודה בתפיסת הג' אך הוא באתכסיא ולא בגילוי.

ונחזור לענין כי בסוד הטפה לא ניכר רק המלכות שבכל בחי' ובחי' ואחר כך בעיבור הגדילה הטפה והוא כי נתוספה עליה בחי' הנה"י שבכל בחי' ובחי': כנ"ל שבבחי' המלכות ג"כ יש בה בחי' תפיסת הג'.

באופן זה כי הנה נתבאר שיש בקו ימין נצח דז"א הכללי ויש בו ג' פרקין וכל א' כלול מחח"ן. ואמנם עתה בעיבור נתוסף בז"א ג' הנצחים שיש בג' פרקין ואלו הג' נצחים משמשיין לו במקום חח"ן וכן על דרך זה בקו שמאל בהוד שלו וכו', וכן על דרך זה בקו אמצעי ביסוד שלו וכו': והיינו שמה שהיה ניכר כג' מדרגות חח"ן כללים, נעשה שכל א' כלול מחח"ן פרטי, ומימלא מתגלה הכ"ז אותיות, והיינו שבעומק מה שנגלה בכללות הוא מה שנגלה בפרטות, והוא סוד 'פרו ורבו', כלומר שאין ריבוי אלא מפירור הדבר עצמו לחלקים, ואין ריבוי 'בעצם', וכך הוא בכל הבריאה כולה.

והנה הג"ר שהם הנה"י העליונים ששמשו לו במקום חב"ד הם הנ"קראים מוחין דעיבור כי שלשתן הם בחי' ג"פ עליונים הנקראין חב"ד דנה"י כנ"ל: כלומר הנה"י התחתונים הם בחי' העיבור הגמור והג"פ עליונים הם נעשים מוחין דעיבור.

ודע כי כל בחי' חב"ד שיש בעולם בכל בחי' כולם נמשכין מאו"א ודעת דאצילות: עיין בש"ש דהקשה "לא זכיתי להבין דהיכן מצינו בשום מקום כענין זה שכתב כי כל בחי' חב"ד שבעולם נמשכים מאו"א ודעת דאם נאמר לזו"ן הרי לא מצינו אלא מאו"א דאצילות אבל דעת באצילות לא נזכר בשום מקום מה ענינו אצל ז"א", והיינו דלא מצינו מציאות של הדעת כפ"רצוף לעצמו, ויבואר להלן.

כי הם שרשים לכל החכמות והבינות והדעות ולכן א"א לז"א לקבלם אם לא ע"י שאו"א יתנו חלקם מהם עצמן והם הנה"י שבהם להלביש ועל ידם נכנסין ומתפשטין בז"א ויקבלם: זה היסוד שכל תחתון שמקבל מן העליון הוא מקבל מן הנה"י של העליון, מאידך מבאר הרב שא"א לז"א לקבל המוחין אלא ע"י או"א.

יסוד הדבר הוא, שאין לך שפע מן העליון שניתן לתחתון אלא מצד ההקבלה של התחתון לעליון, כלומר כאשר התחתון מקבל מן העליון יש בזה ב' בחינות, בכללות, בשורש הפנימי, התחתון מקבל מן העליון מהמקום המקביל אליו בעליון, והיינו שכל החכמות והבינות והדעות התחתונות מקבלות מן החכמות והבינות והדעות העליונות, אולם בפר"טות, בשורש התחתון, נה"י של עליון נעשה חב"ד של תחתון, והיינו שהוא מקבל את השפע מהמדרגה התחתונה של העליון שהיא הקרובה לתת"תון³, מיהו הוא מצד שהיא באותו קו של המדרגה העליונה של העליון.

והיינו שכאשר נה"י של עליון נעשה חב"ד של תחתון, הוא לא מצד עצם השפע היורד, אלא מצד התלבשות השפע הניתן לתחתון, שכאשר הוא מתלבש הוא מתלבש בנה"י של העליון ולא בא בגילוי בפרטות משורשו הפנימי שהוא המדרגה המקבילה בעליון.

מעתה נחזור לבאר מה שהקשה הש"ש היכן מצינו דעת כפרצוף לע"צמו, דהיינו שע"פ יסוד דרוש הדעת, ז"א בערכין מסוים הוא נעשה דעת של המדרגות, כלומר מבואר בדרוש הדעת שפעמים שישסו"ת נק-

נמצא כי אין שיעור אורך העובר רק דבר מועט לבד שהוא נצח שבפ"ת לבד שהוא חלק א' מט' כי הרי אורך הקו כולו של נצח הכללי הם ט' בחי' כנ"ל, וכן הענין בקו שמאלי וכו', וכן בקו האמצעי וכו': כנ"ל עיקר המדרגה שמתגלה בעיבור הוא מדרגת העובי משורש עתיק, ולכן הם זה תוך זה ואין השיעור אורך אלא נה"י תחתונים של ג"פ תחתון נים לבד. אולם התבאר לעיל שגם כשהוא יהיה ו"ק ואח"כ י"ס הוא תמיד יהיה בבחי' נה"י במדרגת התלת.

וזהו סוד בתוספתא פרשת בשלח כי הז"א ג' כליל בג' פי' כי הנה"י שבו היו מלבישין לחג"ת שלו ואלו חג"ת ר"ל הנה"י שבג"פ האמצעיים הנקראין חג"ת של נה"י הכוללים כנ"ל: כבר התבאר לעיל שיש בבחי' זו ב' בחינות, יש הבחנה שהחג"ת כלול בנה"י, ויש הבחנה עליונה יותר שהנה"י כלול בחג"ת, ובעומק שורשו בנה"י דחג"ת.

ומיירי בחג"ת דנה"י ולא בחג"ת הכולל, וגם במדרגה זו החג"ת טפלים לנה"י כי הם מולבשים בנה"י ואינם עולים בשם של חג"ת אלא בשם של נה"י, והיינו כי במדרגת העיבור אין גילוי של מדרגת החג"ת אלא הוא רק מולבש בנה"י, ואח"כ במדרגה העליונה יותר מתנוצץ הארת המולבש שהוא החג"ת בנה"י, שאז הוא במדרגה שהנה"י בטל לחג"ת, ועדיין הכל הוא במדרגת הנה"י שיש בו הארת חג"ת דנה"י, בסוד תלת בסוד 'שלושה רועי בקר', ודו"ק.

ומה שלא אמר ג' כלילין בג' וג' בג' הוא לפי שאפילו חג"ת אינן עולין בשם רק דרך כללות יען הם מתלבשין תוך נה"י (פי' כללות ר"ל התל-בשות וזכור זה) ומכ"ש שהג' אחרים שבתוך החג"ת אינם מתגלין כלל: חג"ת לא עולין בשם רק דרך כללות, כלומר החג"ת נשארים בתפיסת הטפה שאינה מתחלקת בגילוי לג', ורק הפרטות מתחלקת לג' קוצין, וכ"ש שהחב"ד המתלבשים בחג"ת שמתלבשים בנה"י אינם עולין בשם ואינם נגלין אלא בסוד טפה, ודו"ק.

ונמצא כי עיקר מה שנגלה הם הנה"י האחרונים לבד וזה סוד העובר שמקופל ועומד במעוי דאמא ראשו בין זרעותיו וגופו על ברכיו ועג-בותיו מכוסין תחת הירכים שלו והוא עגול ככדור מקופל בג' קפולים: כלומר העובר במדרגת הנה"י, והוא מש"כ שהוא עגול ככדור בסוד העיגולים בסוד העובי-עיבוי, בסוד בעיבור, בסוד 'כריסה בין שיניה', שמתעגל, והוא בחי' מה שביאר לעיל זה תוך זה, ודו"ק.

וזה שכתוב בספרים כי החג"ת היו בכח ולא בפועל כי אף על פי שנקראו חג"ת אינם רק נה"י אלא שנשרשים מכח חג"ת אמנם אינם רק נה"י, אם כן הם בכח ולא בפועל וכן על דרך זה המוחין בתוכם היו בכח ולא בפועל ע"ד הנ"ל: כלומר החג"ת וגם המוחין הם בבחי' שהם בכח, והוא שהתבאר שהם בבחי' הטפה בסוד כללות המלכות בסוד חכמה תתאה ולא בבחי' הג', ורק הנה"י הוא בפועל נגלה בסוד הג', וכל מה שחג"ת וחב"ד נתפסים בתפיסת הג' הוא מכח התלבשותם בנה"י ואינם אלא נה"י.

והוא תפיסת כל הבריאה כולה בעלמא דידן, כלומר גם בחי' שית אלפי שנין שהוא עלמא דידן, אינן אלא בתפיסת הג', והשורש לזה בבחי' נפש הוא ג' אבות שהם חג"ת במדרגה של נה"י, ובבחי' הזמן הם ג' רגלים, והוא נמי מה שאמר חז"ל ג' ספרים נפתחים בר"ה, ג' בסוד נה"י. ובשורש השורשים הוא מסוד א"ק שכל העולם הוא מטבורא ולמטה שאינן אלא רגלים, ודו"ק. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא מהשיעור השבועי בירושלים בספר עץ חיים

ראים הדעת, מצד שיש"ס ותבונה היא בחי' בן ובת שורש לזו"ן, והיינו שישסו"ת נקראים דעת בכח, וזו"ן הם הדעת בפועל.

והנה שכאשר חב"ד דאצילות נעשים מוחין דז"א, מדין החכמה והבינה שז"א מקבל הוא מקבל מאז"א שהם חו"ב דאצילות והוא מצד שורש המוחין דיליה, אך מדין מה שזו"ן מקבל בפועל הוא מדין הדעת.

והיינו כפי שהתבאר לעיל שכל דעת אינו פרצוף לעצמו, אלא הדעת הוא עצם כח היחסיות בין המדרגות, והיינו שבחי' הדעת היא המבדלת, המכריעה, המחברת, והמתהפכת בין העולמות.

לפי"ז עצם המציאות של תחתון שמקבל מן העליון הוא תפיסת הדעת, דוג' לדבר הוא בחי' וידע האדם את חוה אשתו, שהוא צירוף בין האיש לאשה מכח הדעת, וכן הוא צירוף שמכח אב ואם נעשה ולד.

לפי"ז מה שכתב מהרח"ו שמקבלים מדעת דאצילות, היינו בחי' כח הדעת שהוא בחי' הצירוף בין העולמות, שהוא כח היחסיות בין הדברים. כלומר עצם המציאות שהתחתון מקבל מן החו"ב של העליון הוא נעשה מכח היחסיות של הדעת, והוא דעת דאצילות, שאינו פרצוף לעצמו אלא הוא בחי' היחסיות בין המדרגות, ודו"ק.

ועיין ותבין כי כמו שז"א עצמו עתה הוא בחי' נה"י כן על דרך זה ממש הוא בחי' נה"י דאו"א להלביש מוחין אלו תוך ז"א: כלומר כפי שהתבאר לעיל שז"א אינו בחי' נה"י רק בזמן העיבור, אלא כל עצמות בנינו הוא נה"י, וביחס הזה הוא מקבל את המוחין שלו מהנה"י של או"א מצד היות עצמותו נה"י, והוא טעם נוסף בסיבת הדבר שמקבל בפרטות מהנה"י של עליון דייקא, ודו"ק.

והנה אלו הנה"י דאו"א הם הבחי' אשר נתנו או"א מעצמותו בבנים להגדילם ולתקנן, ולסבה זו הבן חייב בכבוד אביו ואמו, וזה סוד שא-מרו רבותינו ז"ל ברא כרעא דאבוה וכן אמרו עובר ירך אמו הוא, והבן זה כי אינו לוקח רק בחי' הכרעים והיכריים (שהם) ג"ת נה"י שלהם לבד: והוא מה שהתרוקנו נה"י דאו"א לצורך זו"ן, היינו שנה"י דאו"א הפכו להיות עצם מעצמיו. ולכן חייב בכבוד אביו ואמו כי כוחותיהם תמיד נמצאים בו.

והנה ג' בחי' הנצחים הנ"ל המה שהיו בעובר במעי אמו אינם פשו-טים זה למעלה מזה אכן הם זה תוך זה: אינו באופן של ז'ה למעלה מזה' בסוד אורך, כי הוא זעיר' אנפין, ולא אריך' אנפין, אלא הוא באופן של ז'ה תוך זה', בסוד עיבור, בסוד עובי. והיינו שבבחי' עובי הוא עדיין בסוד נה"י ועדיין לא חידש בו בחי' י"ס, כלומר מצד האורך הוא נה"י גרידא, ומצד העובי הוא נה"י בבחי' זה תוך זה אולם הכל במדרגת הנה"י.

והוא סוד מה שהעובר הוא באם דייקא, בחי' העיגולים, בחי' עובי, לעומת כך מצד האב הוא מקבל בחי' טפה בסוד השתלשלות בחי' אורך. בלשון אחרת שורש אריך באבא ושורש עתיק באמא⁴, לכן ז"א מצד האבא הוא מקבל בחי' האורך ומצד האמא הוא מקבל בחי' העובי.

כי הנצח שבפרק תחתון מלביש לנצח שבפרק אמצעי ונצח אמצעי מלביש לנצח שבפי"ע: אע"פ שבעיגולים המדרגה העליונה מקיפה את המדרגה התחתונה, וכאן הוא ההיפך שזה תוך זה היינו שהמדרגה הת-חתונה מלבישה את העליונה שהוא כבחי' האורך שהתחתון מלביש את העליון, מ"מ הוא בחי' העובי ששורשו בעיגולים, אלא שהוא בבחי' דבר והיפוכו, ודו"ק.

מציאות האטר כפשוטו

אטר, סדר הדברים שהקדוש ברוך הוא ברא את האדם, יד ימין ויד שמאל, ויד ימין חזקה יותר, ימין - 'מיומנת' כלשון חז"ל, ויד שמאל נקראת על דרך כלל בלשון דקרא, לגבי מצות תפילין "על ידכה" - יד כהה, אבל יש אופן של התחלפות, שאזי, הימין והשמאל מתחלפים, והשמאל תקיפה יותר על מציאות הימין.

כפשוטו, מציאות האטר - כמו שנאמר הרי, בדיני כהונה, בדיני בכורות, (בכורות דף מ"ה) זהו סוג של בעל מום, כי הוא היפך מסדרו הטבעי של העולם, כלומר, מום מלשון חסרון, והאטר הוא צד מסויים של חסרון שהדברים אינם הולכים כסידרם.

ימין ושמאל בשורש - ואחר ההחלפה

אבל בעומק יותר במציאות האטר, חז"ל מלמדים אותנו שסדר הדברים הוא באופן כזה שהימין היא הצד היותר רך שבאדם, והשמאל ביסודו הוא היותר קשה, והדוגמא השורשית והבהירה, דברי הגמ' הידועים בסוטה ועוד. - "לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת", כלומר, הימין, נמצא בה הצד של הרכות, הצד של הקירבה, הצד של האהבה, ולכן 'ימין מקרבת', וצד שמאל, נמצא בה אופן של תוקף, אופן של חוזק, וכן בשמאי והלל, שמאי דחפו לגר באמת הבנין, אמה - (עיין לקמן) והלל קירבו, וא"כ שמאי זהו ה'שמאל דוחה' והלל הוא הימין מקרבת', זהו השמאי שבתוך תיבת שמאל נמצא השורש של אותיות שמאי - שמאל, זהו השורש של מציאות הדבר, 'שמאל דוחה'.

אבל בפנים העמוקות יותר, כפי שמסדרים רבותינו, נעשה החלפה לדברים, והימין הופכת להיות המיומנת, היא הופכת להיות תוקף, גבורה, והשמאל הופכת

להיות 'ידכה' - יד כהה, התהפכו סדרי הדברים, מה שבשורש היה מציאות של 'שמאל דוחה וימין מקרבת', וא"כ השמאל הדוחה, היא צריכה תוקף, היא צריכה חוזק, והימין המקרבת יש בה רכות ונעימות, נעשה ההחלפה, הימין הפכה להיות תוקף, חוזק, גבורה, השמאל הפכה להיות 'ידכה' - יד כהה.

גדר ההחלפה

וגדר הדברים בכללות ממש - יש בו שלושה דקויות, והם בעצם א - האחדות, שהיא יוצרת את ההחלפה, ב. יש את המיזוג שיוצר את הדבר. ג. ויש החלפה בעצם, ראשי תיבות אמה אחדות, מיזוג, החלפה, זהו 'דחפו באמת הבנין', באמה, כלומר, האמה יוצרת מציאות של החלפה, הא', האחדות יכולה להחליף את הדברים, המ', המיזוג יכולה להחליף, ע"י מיזוג נתחלפו הכוחות, ויש את ה' ההחלפה בעצם, אלו הם שלושת המדרגות היסודיות באופן של מיזוגי הצדדים, שזה דקות לעצמה.

מציאות האטר בעומק - חזרה לשורש הראשון

ומכל מקום, נעשה אותו שורש של המיזוג הזה, השורש של ההחלפה, שנתחלפו, הימין והשמאל נתחלפו אהדדי, ומכאן ואילך כאשר אנחנו באים לצייר בסוגיא דידן, את מי שהוא אטר, אם כפשוטו האטר הוא אופן של חסרון, אופן של מציאות של דבר שיש בו היפך מסדרו של עולם, בעומק, זה לא סדר חדש כפשוטו, אלא זה הסדר הראשוני לפני נקודת ההתחלפות, זה המושג שנקרא אטר, אם כפשוטו של דברים האטר הוא בעל מום שיוצר סדר חדש, ולדוגמא כביכול, אדם שנולד עם ששה אצבעות, שזה לא סידרו של עולם, וכן ע"ז הדרך, בעומק יותר, מציאות האטר הוא בעצם התפיסה הראשונית שהיתה קיימת קודם מציאות ההתחלפות, קודם מציאות המיזוג שנעשה בין ב' הידים, מציאות האטר עומדת כמציאות ראשונית, שהדבר עומד כפי שהוא הצטייר בראשית ימות עולם,

אלא שהיא גופא, מאותו סיבה שהמצב הראשוני איננו מתקיים, והמצב השני, הוא המתקיים, לכן, מי שהוא אטר, הוא בעל מום, כי הוא נמצא במצב הראשוני.

אטר - מדרגת 'עלה במחשבה'

ובהקבלה ללשון חז"ל הידוע מאד, "מתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין, ראה שאין העולם מתקיים, עמד ושיתף עמו מידת רחמים", כלומר, בסדר ברייתו של עולם, הדין גובר, שזה נקרא "עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין", אין כוונת הדבר שיהא כולו דין, אלא כוונת הדבר שהנהגה, תוקף ההנהגה, שליטת ההנהגה, תהיה מצטיירת באופן של מידת הדין.

- זה גופא העומק של האטר, שהיד שמאל שבו חזקה מהיד ימין שבו, כלומר, מהו הגדרתו של האטר - זהו מי שהוא נמצא במדרגת ה"עלה במחשבה תחילה", זה מדרגת האטר, הוא נמצא בראשית של הדבר, לפני ה"עמד ושיתף עמו מידת הרחמים" שהוא כח המרחם, הממצע בין האהבה והחסד למציאות של דין, הוא ממזגם ומחליפם בענפיו, המציאות של האטר היא שהוא נמצא בראשית תפיסת היצירה של ה"עלה במחשבה תחילה לברוא את העולם במידת הדין".

- והרי על זה נאמר "ראה שאין העולם מתקיים", כלומר אם "אין העולם מתקיים", א"כ, מתגלה מציאות של חסרון, זה גופא ההגדרה של הבעל מום, שמי שהוא אטר יש לו הגדרה של בעל מום, כי עליו נאמר "ראה שאין העולם מתקיים", אין לו מציאות של קיום.

'עלה במחשבה' ו'עמד ושיתף' במדרגת תורה

אבל יתר על כן, כפי שנתבאר, מציאות האטר, היא נמצאת בשורש הראשון של המחשבה, של ה'עלה במחשבה', ובפנים הללו מתגלה, ה'עלה במחשבה' מצטייר בציוור של תורה, "מתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין", ואז "ראה שאין העולם מתקיים",

משה היו כבדים, נעשה הכבדות, ואז "ואתפוש בשני הלוחות וגו' ואשברם", מכח מה הם נעשו כבדים - הרי מעיקרא הוא נשא את הלוחות, ורק לאחר מכן הם נעשו כבדים בידו.

עומק הדבר שהיד שהחזיקה את הלוחות מעיקרא, היא יד ימין, ומשה רבינו הפך להיות אטר, ובזה גופא נעשה שורש הירידה שאין כח למשה להחזיק את הלוחות ומכח כך הם משתברים לבסוף, וודאי שכפשוטו, קודם לכן הלוחות היו רוחניים, ומחמת נקודת החטא נעשה בהם ההגשמה, ולכן נעשה בהם תוקף של כובד, מתחילה זה היה בבחינת "הארון נושא את נושאו", וכאשר חל מציאות הקלקול, אז נעשה בהם ההלבשה של כלי כפשוטו, ומצד כך יש תוקף של נקודת כובד, זהו פשוטו של דברים, אבל למהלך דין השתא, מהו עומק שבירת הלוחות - בשעה שמשה רבינו היה בהר סיני, התוקף של ההחזקה היה מחמת שהיה לו כח גמור בידיו, אבל כשהוא ירד למטה ונעשה "תש כחו כנקיבה", כלומר, יד ימין - היד המיומנת הפכה להיות מדרגת יד כהה, זהו 'שני לוחות אבנים הוריד בידו', הידו', שמעיקרא זהו עיקר ידו שזה יד ימין, השתנתה, וממציאות של תוקף הוא הפך להיות מציאות של אטר, כאן נעשה שורש נקודת הקלקול.

מהלך הבא משה והורידה לארץ מצד התיקון, ונפילת הדבר

ולפי"ז בהגדרה יותר בעומק, כפי שחודד, ב'מחשבה', שם היד ימין היא באמת היד החלשה, אבל מצד ה"עמד ושיתף עמו מידת רחמים", היד הזו הופכת להיות היד החזקה, ואז, מכח כך, הוא מוריד את הלוחות לארץ.

- זהו "בא משה והורידה לארץ", כלומר, כאשר הוא בא ומוריד את התורה לארץ, הוא מוריד אותה מתפיסה שהימין שמצד השורש של ה"מתחילה עלה במחשבה", היא רכה, שזה ה'כח תאמר לבית יעקב', כדברי חז"ל, אמירה רכה לנשים, וכשהוא בא ומוריד את התורה לארץ, הוא מוריד

אש דת למו", שיש מיתוק של האש, שאם הוא ימצא בשמאל, הוא יהיה תוקף של "שמאל דוחה", והוא מתמוגז ובא לימין, בבחינת חמה שנמצאת בדרום שנקרא כן מלשון שהחמה דרה שם, כמו שאומרים חז"ל, תוקף מציאות החום, תוקף מציאות האש, הכח הזה כשהוא מתגלה, הוא נעשה במיזוג של כח האש, שחל בו מציאות הדבר שהתורה נקראת מכאן ואילך - רחמנא.

לוחות ראשונות - 'עלה במחשבה' ושברתם - 'ראה שאין העולם מתקיים'

בלשון אחרת והיינו הך, יש לוחות ראשונות ולוחות שניות, לוחות ראשונות, שהקדוש ברוך הוא נתן אותם, והם לא נתקיימו, ולוחות שניות שהקדוש ברוך הוא נתן אותם, והם נתקיימו, לוחות ראשונות שלא נתקיימו, נעשה בהם מציאות של שבירה, כי הם התגלות בכח של ה"מתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין", וכדברי חז"ל על מה שנאמר בקרא "יום השישי", שהכל עומד ותלוי ביום שישי בסיון, במתן תורה, "אם יקבלו ישראל את התורה, מוטב, ואם לאו אהפוך את כל העולם כולו לתהו ובוהו" - כלומר, שאז מתגלה מידת הדין, והיינו, שלוחות ראשונות, כאשר הם ניתנו, הם ניתנו במדרגה של ה"עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין, ולכן מדרגת הלוחות ראשונות היא לוחות שהם במדרגה של מחשבה.

ועל זה נאמר "ראה שאין העולם מתקיים", ובמקביל לכך נאמר כאן "ראה שאין הלוחות מתקיימים" ונשתברו בפועל" זה עומק הדבר שהלוחות נשתברו.

גדר כבידות ידי משה שהביא לשבירת הלוחות

על משה רבינו נאמר - "שני לוחות אבנים הוריד בידו", שנאמר בקרא "צור ילדך תשי ותשכח א-ל מחוללך" 'תשי' - שמתישין כח של מעלה, וכדברי חז"ל על משה רבינו שנאמר בו 'תש כחו כנקיבה', ובירידת משה רבינו מן ההר כתוב שידי

מצד האופן שכשהוא יוציא אותו לפועל הוא לא יתקיים, אבל במדרגת התורה שהיא מדרגת חכמה, מחשבה, שם באמת 'עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין'.

על זה נאמר בלשון דקרא בספר דברים "מימינו אש דת למו", ולכאן, כפשוטו של דברים, היה צריך להיות שהימין יהיה בה מציאות של רכות, מציאות של נעימות.

אבל בתורה הקדושה מתגלה "מימינו אש דת למו", ועמקם של דברים, לפי מה שנתבאר, התורה הקדושה נקראת 'רחמנא', מלשון רחמים, "רחמנא אמר", וההגדרה הדקה, היא כך, יש את מציאות התורה שקדמה לעולם, שם נאמר "מתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין", זה המחשבה של "קדמה לעולם", "ואהיה אצלו אמון", "ואהיה אצלו שעשועים יום יום" - כלשון חז"ל כידוע, שהתורה קדמה לעולם אלפיים שנה, בבחינת "אאלפך חכמה" - "אאלפך בינה", פעמים אלף, בעולם המחשבה, זהו אלפיים שנה, כמו שמבואר ב"שבילי אמונה" לנכד הרא"ש ועוד בדברי רבותינו, זהו אלפיים שנה שהתורה קדמה לעולם, כלומר, העולם הוא עולם של מידות, עולם של מעשה, ו'קדמה לעולם' היינו במדרגת המחשבה של ה"מתחילה עלה במחשבה", שזהו ה"אאלפך חכמה", "אאלפך בינה", שם נאמר "מתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין", ושם, התורה לא נקראת 'רחמנא'.

"ראה שאין העולם מתקיים עמד ושיתף עמו מידת רחמים", מה שהוא "שיתף עמו מידת רחמים" זה לא בעולם עצמו בלבד, בתולדה, אלא "ראה שאין העולם מתקיים", ואז ה'שיתוף' נעשה בעצם מדרגת התורה עצמה, ועל ידי כן מתגלה הפועל של הדבר שהתורה משתנה שמה והיא הופכת להיקראות מכאן ואילך באופן של 'רחמנא', היא נקראת רחמנות. וכאן נעשה האופן של המיזוג ה"מימינו

ונתחלף הימין והשמאל, אין כוונת הדבר שהימין הפכה להיות שמאל, והשמאל הפכה להיות ימין, אלא זה "עמד ושיתף עמו מידת רחמים", 'שיתף עמו' דייקא, ועל ידי כן, מתגלה שני ההפכים הללו בימין, "ימינך פשוטה לקבל שבים", ו"מימינו אש דת למו", שניהם מתגלים בבת אחת במציאות הימין, זה מדרגה של לוחות שניות שניתנו ביום הכיפורים, האופן שהם ניתנו - "מימינו אש דת למו", אבל מאידך "ימינך פשוטה לקבל שבים" כמו שנתבאר, זה המעמקים של סדר הדברים.

אטר - מידת 'יקוב הדין את ההר'

ומכל מקום א"כ, מציאות האטר, כמו שהוזכר, הוא נמצא בשורש שלו, ב"עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין", והמקום שמתגלה ה"עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין", כלשון הגמ' הידוע בסנהדרין, מידתו של אהרן היא 'אוהב שלום ורודף שלום', אבל לא כן מידתו של משה רבינו, מדה אחרת היתה עמו, "יקוב הדין את ההר", כלומר, ה"יקוב הדין את ההר" נעשה בבחינה של אב [-כמו שיתבאר לקמן] שה"יקוב הדין", חולק את מציאות ההר, הוא לוקח הר, ונוקב אותו לשנים, זה בעומק ההגדרה שנקראת אטר, שהרי בלשון ארמית ט'-ר' מרכיבים את המילה טורא שמשמעותו הר, וא"כ אטר זה א' - טורא - א' - הר, כלומר, שורש האטר מתגלה משורש מידת הדין הראשונה, שמכח כך, זו מדרגתו של משה רבינו, שעליו נאמר 'יקוב הדין את ההר', זה היה מידתו של משה רבינו, זה המדרגה בשורש שלה, שהיא נקראת אטר, כלומר, זה עומק נקודת המלחמה, שכאשר מתגלה מציאות של מלחמה, מכחו של משה רבינו, במלחמתה של תורה, שזו מלחמה במדרגת המוחין, במדרגת המחשבה, שזה ה"עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין", צורת הדברים הוא 'יקוב הדין את ההר', שזו המדרגה של ה-אטר, כפי שהיא מצטיירת שם.

האחרונים מתגלה שזהו עליה ברצון, ואלו הם הנקראים "ימי הרחמים והסליחות", כלומר, מתגלה שהתורה עוד פעם, מ"עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין" קונה את השם 'רחמנא', שמתגלה הסיפא של הדבר, שהופך להיות "עמד ושיתף עמו מידת הרחמים", וזהו הסדר הפשוט שיש, מראש השנה עד יום כיפור, ראש השנה מתגלה המהלך של יום הדין, בבחינת "עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין", ובעשרת ימי תשובה וסופם שהוא יום הכיפורים, יום שכולו רחמים, זהו ה"עמד ושיתף עמו מידת הרחמים", וא"כ זהו סדר הדבר שנעשה בארבעים יום הללו בכלל, ובפרט בר"ה עד יום הכיפורים, אלו הם הארבעים יום האחרונים שעלה משה רבינו להר ונתרצה לו הקדוש ברוך הוא, שנשתנה הדבר ממדרגה של דין למדרגה של רחמים, זוהי המדרגה שמתגלה ביום הכיפורים ש"ימינך פשוטה לקבל שבים", כלומר, מה שהיה שורש של האטר, שנפל מציאות הדבר, אבל כאן כאשר הוא נתקן מתגלה האופן של הדבר שה"ימינך פשוטה לקבל שבים", -ה"ימינך" שהיא פשוטה לקבל שבים, מתגלה בה העומק שבדבר, שאותו ימין שהפכה להיות תוקף של דין, מכח נקודת המיזוג, אבל בשורשה היא מציאות של ימין רכות, שזה הרי, היה שורשה, קודם לכן היה התוקף בשמאל והרכות בימין, אבל כאשר מתגלה ימי הרחמים והסליחות, מתגלה ב' ההפכים במציאות הימין, מדגישים - "ימינך פשוטה לקבל שבים", ו"עמד ושיתף עמו מידת הרחמים", ועי"כ נעשה ביד הזו אופן של תיקון, אופן של תוקף של ימין, אופן של חוזק, מצד אחד, לוחות שניות שירדו זה בבחינת "מימינו אש דת למו", אבל מאידך מתגלה המעמקים של אותה ימין, שזהו ה"ימינך פשוטה לקבל שבים", השורש של הרכות שנמצאת באותו ימין שזהו ה"ימין מקרבת". - שניהם מתגלים בבת אחת, זהו הצירוף של הרחמים לדין שמתגלים במציאות הימין.

ומחדדים עוד פעם, כאשר נעתק הדבר

אותה באופן של 'רחמנא', ואז, היד ימין הזו, הופכת להיות תוקף של נקודת דין, תוקף של נקודת כח, תוקף של נקודת גבורה, זה עומק תוקפה של היד, ובאופן הזה, קיום מציאות הירידה היה צריך להתקיים, כי זה נעתק מתוקף של גבורה למציאות של קיום כמו שנתבאר.

אבל בשעה שנעשה עומק הקלקול של כח החטא, נעשה עומק נקודת הנפילה של "תש כחו כנקיבה", היד שיורדת למטה, היא מצטיירת כפי המחשבה של ה'לעילא', ואז היד הופכת להיות אטר, כאן עומק נקודת הקלקול.

עומק ה'אותיות פורחות באויר'

ובעומק מצד כך, כאשר נשתברו הלוחות, כלשון חז"ל הידוע, הלוחות, שהם הכלים, נשתברו, והאותיות פורחות באויר, מה עומק הדברים שהם פורחות באויר לעניינא דידן השתא, הם 'פורחות', כי הם חוזרתו לתפיסת המחשבה שנמצאת בשורש, זה נקרא 'אותיות פורחות באויר', קודם לכן הם היו נקשרים ל'ברא עלמא', הם היו נקשרים ללוחות, א"כ היה בהם צד של "רחמנא אמר", אבל כאשר האותיות נפרדו מן הכלים, הם נפרדו מן הלוחות, הם חוזרות למקור האותיות שנמצאות במחשבה, כשהם היו חקוקות בלוחות, הם היו אותיות הכתב, אבל כאשר הם נפרדו מן הלוחות, הם חזרו להיות אותיות המחשבה, זה בחינת מחשבה כלשון רבותינו כידוע על מה שנאמר ביונתן בן עוזיאל ש"כל עוף הפורח עליו היה נשרף" שזה מדרגת אותיות המחשבה, זה נקרא אותיות שפורחות באויר, זה השבירה של הלוחות, שהלוחות כאשר הם נשתברו, חל בהם האופן של עומק נקודת הנפילה כמו שנתבאר, עומק שורש הדבר שיש כאן צד של מציאות שמתגלה כאן האותיות של מחשבה שזה בבחינת "ראה שאין העולם מתקיים".

גילוי ב' ההפכים שבימין, בימי הרחמים

משה רבינו עולה להר ארבעים יום, ועוד ב' פעמים ארבעים יום, ואז, בארבעים יום

תנועת הידים שעולות לעילא ותנועת הידים שיורדות לתתא

ולפי"ז, להבין עמוק, הרי הידים, יש בהם שתי תנועות שורשיות כידוע מאד, יש את התנועה של הידים שהם יורדים לתתא, ויש את התנועה של הידים שהם עולים לעילא, כאשר הידים יורדים לתתא, זה צורת הידים שמתגלה, שהימין חזקה, והשמאל היא הרכה יותר, החלשה יותר, אבל כאשר הידים עולים לעילא, כלומר, הם נקשרים לשורש, הם עולים לראש, למדרגה של מחשבה, שם, מתגלה השורש הראשון, שם מתגלה המהלך הראשון שבמהלכי הידים, שהוא בגדר מהלכי האטר, שאצלו, הימין היא הרכה, והשמאל היא התקיפה.

"אשא אל ההרים עיני", וכמו שדורשים חז"ל על ההרים, "אין הרים אלא אבות", כלומר, ההר זה דבר גבוה, כשזה מתגלה במקום, קוראים לזה הר, אבל כשזה מתגלה בנפש, בצורת אדם, זה במדרגה של ראש, הראש של האדם, זה ה'הר' דיליה, זה המקום שנמצא למעלה, וזה בחינת האבות שנמצאים ברישא, בשורש נקודת תחילת הדברים, במקום 'רישא' של האדם, וזה ההבחנה של "אשא אל ההרים עיני", 'אין הרים אלא אבות', כלומר, נקודת ה'ראשית' למעלה, בבחינת "אב במחשבה", "אב בחכמה", שורש ההרים, זה מציאות של אבות, זה דרשת חז"ל "אין הרים אלא אבות", ברור מיניה וביה.

וא"כ, כאשר מרימים את הידים אל ההרים, בבחינת "אשא אל ההרים עיני", שלא רק 'עיני' כמובן, אלא בעומק יותר, מעין נשיאות כפיים, שמרימים את הידים למקום רישא, שזה בבחינת הרמה לצורך, למקום רישא, שם, **כאשר הידים עולים למעלה**, חוזר להיות מדרגה של אטר, מדרגה של **טורא**, מדרגה של הר, הידים חוזרים ומתעלים בחזרה לשורשם העליון, שם מהלכי הידים הם במהלך שהם באופן של ידים במדרגה של אטר.

וכאשר האדם מוריד את ידיו למטה, שם נעשה סדר הדברים, שיש מציאות של החלפה כמו שנתבאר.

וא"כ, הזכרנו בראשית הדברים, שיש מהלך של שורש הדבר, שקודם בריאת העולם יש את מדרגת ה"עלה במחשבה", ולאחר מכן יש את ה"עמד ושיתף" וכו', וכשזה מתגלה לתתא, אז כביכול, יש את הסדר הפשוט של ימין 'מיומנת', ויד שמאל היא בבחינת 'ידכה' - יד כהה, ויש אדם שנעשה בו מציאות של החלפה שהוא מציאות של אטר, ובדקות, אצל כל אדם, גם מי שאינו אטר, יש בו את שני השלבים האלה שמתגלים בידי דיליה, יש את השלב הפשוט, שהידיים יורדים לתתא, זה תנועה אחת שבידים, ושם נעשה באמת בידיים שה'מיומנת' היא יד ימין, ויד שמאל, היא יד כהה.

ויש את הידים כאשר הם עולים לעילא, ששמה מתגלה השורש במדרגת הראש, במדרגת המוחין, שמתגלה ה'עלה במחשבה', שהידיים באמת פועלים בצורה ההפוכה שלהם, ששם היא מציאות ה"עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדיון", ככח האטר שתוקפו בכח השמאל כמו שהוזכר.

ולפי"ז, הגדרת הדבר במה שנאמר בקרא "שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני", ה"ימינו תחבקני", הוא נמצא במקום גופא, וה"שמאלו תחת לראשי", זה נמצא במקום רישא.

כאן מונח שני הכוחות שהוזכרו, גם יחד, מכח מה שמעלים את הידים למדרגה של ראש "שמאלו תחת לראשי", שמה עיקר המדרגה הוא שמאל, אבל כאשר זה יורד לתתא, ששם העיקר הוא ימין, זה "ימינו תחבקני", זה העומק הנפלא שמתגלה כאן, [ורבותינו מסדרים את זה כידוע, על הימים הנוראים שזה ה'שמאלו תחת לראשי', ששם מתחיל סדר הימים הנוראים, ומסתיים ב"ימינו תחבקני", בחג הסוכות].

אבל מכל מקום, מתגלה שבצד העליון

שבדבר, היד שמאל, היא באמת היד העיקרית, שזה ה"שמאלו תחת לראשי", שזה במדרגת הראש, וכאשר הוא מוריד את היד למטה, זה סדר הדברים, שזה הופך להיות 'ימינו תחבקני'.

צירוף הידים הפנימי - יד שמאל עולה לעילא ויד ימין יורדת לתתא

ובלשון אחרת והיינו הר, מצד כך, כפשוטו, שני הידים הם למעלה, אבל הסדר הפנימי הוא, שהיד ימין יורדת למטה, כטבע המים שעוזבים מקום גבוה ויורדים למקום נמוך, ומכח כך נאמר על הגשמים שהם נקראים גבורות גשמים משום שיורדים בגבורה, זה מכח מציאות הימין, הגבורה שמתגלה בימין, ויש את היד שמאל שצריכה לעלות לעילא, כאן מתגלה בעומק, שני הכוחות גם יחד, לא שיד ימין ושמאל מחוברים יחד אהדדי, ויורדים למטה, או שניהם מחוברים יחד אהדדי ועולים לעילא, אלא, כאשר באים לקחת את ה'תרתית לטיבותא' שנמצא בשניהם, בהדגשה, מעין מה שהוזכר בהארת יום הכיפורים, שמצד אחד נאמר שבו ניתנו לוחות שניות - "מימינו אש דת למו", ומאידך "ימינך פשוטה לקבל שבים", שנעשה הצירוף של שניהם גם יחד, כשזה מצטייר עכשיו בצורת אדם, היד ימין יורדת למטה, והיד שמאל עולה למעלה, כאן נעשה הצירוף של שני ידים.

והדברים האלה כמעט מפורשים בגמ', בסוגיא בשבת בפ' הכותב, (דף ק"ג) ובסוגיא בבכורות בדף מ"ה. ששם מסודר הדבר, שבפשוטו של אדם הימין חזקה והשמאל חלשה, ולהיפך, באטר, והגמ' מגדירה הגדרה שלישית שזהו "מי ששולט בשתי ידיו", ומבואר שם בסוגיא בבכורות בדף מ"ה שלרבי זה חשיב בעל מום, ולחכמים אינו בעל מום, אבל מכל מקום זה מוגדר בדברי הגמ', 'שולט בשתי ידיו', ובשבת נאמר שם בפרק הכותב, שמי ששולט בשתי ידיו, הוא חייב מדין כותב בשבת, בין אם הוא כתב בימין, ובין אם הוא כתב בשמאל.

של ה"עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין", כאשר מצרפים את שני הידים האלו גם יחד, זהו שלימות מדרגת תוקף גילוי שלם של הידים דקדושה.

בידים שהם "הידידי עשיו", 'הקול קול יעקב והידידי עשיו', שם הידים שניהם מצטרפים יחד, ואז, זה מצד בעל מום דקלקול, זהו "הידידי עשיו".

אבל כאשר מתגלה הצד השלם שבדבר, שזה האחדות של אברהם ויצחק שמתגלה ביעקב אבינו, היפך מציאותו של עשיו שנאמר בו "הידידי עשיו", דייקא "הידידי" שהם "ידי עשיו", מתגלה ההיפך, ידים של יעקב אבינו, שמה מתגלה שלימות ההארה.

האופן הזה, זה האטר דקדושה, "אשא אל ההרים עיני", אבל מה'הרים' האלה, מהר המוריה ומהר סיני, משני ההרים האלה גם יחד, עיקר מדרגת הר סיני זהו 'יורד ה' על הר סיני', ועיקר מדרגת הר המוריה, לעלות מתתא לעילא, אלו הם שני ההרים שמצטרפים גם יחד, כאן מונח שלימות מדרגת הידים.

זה שורש ההארה של משיח צדקינו, דוד כידוע, בגימטריא יד, הוא מגלה את מדרגת היד של קדושה, צירוף ה'מלעילא לתתא' וה'מתתא לעילא' בבת אחת, זהו שלימות המדרגה.

והשורש של זה בבנימין שנקרא 'בן-ימין', אבל נאמר בו "ידיד ה' ישכון לבטח", זה ידיד בבחינת יד ויד, צירוף של שני הידים באופן השלם שבדבר, וזהו השורש שמכך כך נבנה בית המקדש, אבל ההוצאה של זה לפועל היא מדרגת משיח צדקינו, משיח בן דוד שבגימטריא יד כמו שהוזכר, שלימות אחדות הידים, צירוף שלם של מדרגת 'מלעילא לתתא' ו'מתתא לעילא', אחדותם וצירופם גם יחד.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא מהסדרה השבועית של בלבביפדיה עבודת ה' פנימית

אבינו חוזר ומורידו, הוא חוזר ומורידו ביד ימין, זה שלימות מדרגת עקידת יצחק, שלימות העקידה היא לצייר את צורת האדם השלם, באופן של יד שמאל שמעלה את יצחק, ויד ימין שמורידה את יצחק, והיד שמאל תמיד תובעת את אותו מציאות של עליה, והיד ימין תמיד תובעת את מציאות ההורדה, רק אברהם, שהימין שבו גוברת על שמאל, לכן הוא מוריד את יצחק, זה עומק ההגדרה, ולפיכך, נעשה שורש השלימות באותו מדרגה של עקידת יצחק.

"אלך לי אל הר המוריה", הקדוש ברוך הוא אומר לאברהם אבינו "על אחד ההרים אשר אומר אליך", מהו 'ההרים אשר אומר אליך', זה מהלך פני הדברים שנתבאר, הוא מעלה את יצחק להר, כלומר, הוא מעלה אותו למדרגת ה"מתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין", שזה מידתו של יצחק, זה נקרא 'עקידת יצחק', הוא מעלה אותו למדרגת ה'עלה במחשבה', ולכן אברהם, רק חושב לעקוד את יצחק, והוא לא עוקד אותו בפועל, כי הוא מעלה אותו למקום המחשבה, ששם מקום העקידה, במדרגת המחשבה, ב"עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין".

אבל, "ראה שאין העולם מתקיים, עמד ושתף עמו מדת הרחמים", "קח נא את בנך את יחידיך אשר אהבת וגו' והעלהו לעולה", מכח רחמי האב על הבן, מצד כך זה רק "העלהו" ולא "שחטהו", מכח "ראה שאין העולם מתקיים, עמד ושיתף עמו מידת רחמים", ואז חוזר ומתקיים העולם בפועל, 'העלהו' ולא 'שחטהו', נעשה אופן של נקודת הירידה.

שלימות אחדות הידים

ובעומק מצד כך, כפי שנתבאר א"כ, שורש קומת מציאות השלימות, היא ההארה השלימה שמצטייר ציור שלם של אחדות הימין והשמאל, ימין היורדת ומשפעת בגבורות גשמים, ושמאל העולה, ומעלה את הכל בחזרה לשורשו

איפה התפיסה שנקראת 'שולט בשתי ידיו', לרבי זה בעל מום כמו שמבואר שם בכורות מחמת ש'קלישותא' מתחיל בימין, ושתי הידים חלשות, ולרבנן הוא אינו בעל מום לגבי דיני כהונה, כי הגבורה מתחילה בשמאל, מאיפה עומק צורת הדברים, שיש אדם ששולט בשתי ידיו, בצד העליון שבו - שהוא שיטת חכמים שהוזכר השתא, זה האופן שהימין יורדת למטה, והשמאל עולה למעלה, זה עומק נקודת הצירוף שמתגלה בשלימות נקודת הדבר.

ימין ושמאל במדרגת עקידת יצחק

זה נקרא מדרגת עקידת יצחק, שם הדברים עקודים ומחוברים גם יחד, אברהם מעלה את יצחק, ולאחר מכן מוריד אותו, וברור לכל בר דעת, ההעלאה היא ביד שמאל, וההורדה היא ביד ימין, "אל תשלח ידך אל הנער ואל תעש לו מאומה", כך מצוה הקב"ה את אברהם אבינו ע"י מלאך, 'אל תשלח ידך', היד שהעלתה אותו, היא לא היד שמורידה אותו, היד שמעלה אותו, היא היד השמאל שמעלה אותו ללעילא.

"קח נא את בנך את יחידיך אשר אהבת וגו' והעלהו לעולה", אברהם אבינו מעלה את יצחק והיד שמאל, תמיד ממשיכה להעלות אותו, בהדגשה, אבל, כשאומר לו הקדוש ברוך הוא, 'אל תשלח ידך אל הנער ואל תעש לו מאומה', הרי אברהם אבינו בקש לשוחטו, וכמו שמצות מילה, היא בימין, כמו כן, הוא ביקש לשוחטו בימין, שזה הרי מה שביקש אברהם אבינו, כדברי חז"ל, שאם הוא לא ישחט אותו, שלפחות יוציא ממנו טיפת דם, כמו מצות מילה שמי שנולד מהול, שיש לו דין של 'הטפת דם', זה עומק בקשתו של אברהם אבינו.

כלומר, אברהם העלה אותו בשמאל, ורצה לשוחטו בימין, מה אמר לו הקדוש ברוך הוא, "אל תשלח ידך אל הנער ואל תעש לו מאומה", אלא דייקא, 'העלהו' - ולא 'שחטהו', וא"כ, עכשיו כשאברהם

מילון ערכים בקבלה • גדלות

ומהות הגידול, ביאר שם (ש"י, פ"ה) וז"ל, הז"א הז' כלים שבו היה באופן זה, כי תחלה היו ז' כלים וכל כלי והם היה אחד לבד, חסד מחסד וגבורה מגבורה ת"ת מ"ת נצח מנצח הוד מהוד יסוד מיסוד מלכות ממלכות. ובעיבור נתוספו נה"י בכל אחד שבכלי כלי וכלי שבהם שבז' כלים. אח"כ ביניקה נתוספו חג"ת בכל כלי מהם מן הז' כלים הראשונים. ואח"כ במוחין נתוספו ג"ר בכל אחד מז"ת, ועוד נתוסף גידול אחר, והם ג' כלים הראשונים כל אחד כלול מ"י, וכל זה נעשה בגדלות האמיתי, עכ"ל. ועיין שער י"ט, פ"ו, מ"ב. ושער כ', פ"ו, ופרק י"א. ושער כ"ה, דרוש א, מ"ב. ושער כ"ח, פ"ב, ושער ל', דרוש ה', מ"ב. ודרוש ז', מ"ב. וזמן כניסת מוחין דגדלות בתוך ז"א, נתבאר שם (שער יא, פ"ט) וז"ל, והם נכנסין בז' שנים, שהם משנת י"ג עד כ', עכ"ל. ועיין שער כ"ה, דרוש ג'.

ושורש גדלות מוחין בזו"ן היא מהארה שלמה של או"א, כמ"ש שם (שער טו, פ"ב) וז"ל, בהיות הזווג העליון דאו"א למעלה שוין בקומתו ויהיה ג"כ זווג שלים, אז יש הארה גדולה מאד באצילות, ואז יש מוחין גמורים דגדלות אל זו"ן דאצילות, עיי"ש.

ומוחין דקטנות (הכלים) בחינת אלקים, לעומת כך מוחין דגדלות הם בחינת הויות, כמ"ש שם (שער יט, פ"ב, מ"ב, ועוד מקומות. ועיי"ש פ"י, מ"ב, עד היכן התפשטות מוחין דגדלות בז"א). ועיין שער כ"א, פ"ק, מ"ק. ושער כ', פ"א, מ"ת. וכתב שם וז"ל, בכל מקום שזכר בחינת מוחין דגדלות, אין הכוונה על בחינת המוחין החומריים, כי אלו נעשו בימי עיבור ויניקה (שגם אז יש לו מוחין, עיין שם, מ"ת. ושער כ"ב, פ"ב, מ"ק), רק הכוונה הוא בנשמה ורוחניות המוחין הנמשך לו בימי הגדלות, עכ"ל.

ובגדלות תחלה נכנס נפש דנשמה ואח"כ רוח דנשמה וכו', כמ"ש שם (שער כ, פ"ב). ועיין שער כ"ב, פ"ג, מ"ק. ועוד יש כתר שלמעלה מן מוחין דגדלות, כמ"ש שם (שער כה, דרוש ג). ■ **המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון.**

כדי לקבל את המילון מההתחלה, אנא בקש לכתובת bilvavi231@gmail.com

כתב בעץ חיים (שער הכללים, פ"ד) וז"ל, ונבאר עתה סוד גדלות ז"א. כי הלא בהיות ז"א בעיבור ראשון, ג' כלולין בג' במעי אמו, היה בחינת אות ו' שבתוך ה' של בינה, ה' עילאה. ובאות ו' זו יש פסיעה לבר, וז"ס נקודת ו' הבולטת בסוף הו', וז"ס נקודת המלכות העומדת עם ז"א שהוא אות ו' בלתי ראש, בסוד ג' כלילין בג', ו' זעירא. וכשיוצא ז"א לחוץ (שזהו בחינה הב') אז הוא בחינת אות ו' הנגלת בשם הו"ה עומדת אחר ה' ראשונה, ואז יש לזו הו' ראש, וראש הזה הוא רמז לרישא דז"א, כח"ב, בסוד הקטנות והיניקה לבד, כי עדיין איברים שלו דקים כקרני חגבים ואזי נקראים רק בחינת ו"ק לבד, אך עכ"ז יש לו ראש של קטנות, והוא ראש של ו', וו"ק שלו הוא התפשטות ו' שלו, ודקות ו' למטה בסופה הוא בחינת מלכות הכלולה עמו בזמן היניקה ג"כ. ועתה נבאר בחינת הג' של הגדלות, כי להגדיל אברים של קטן זה שהם קטנים כקרני חגבים צריך שיכנסו נה"י דאמא תוך ו"ק דז"א. ואז פרק עליון דנצח אמא מתחבר עם ב' פרקין של חסד ז"א ועולין עד רישא דז"א ונעשית חכמה שלו מג' פרקין, ופרק אחד דהוד דאמא מתחבר עם ב' פרקין עלאין דגבורה דז"א ונעשית בינה שלו ג"כ מג"פ בראש ז"א, עיי"ש בהרחבה סדר כל ההגדלה של כל קומת ז"א, וישנם כמה שמועות בדברי הרב. ועיין שער כ"א, פ"א מ"ת. ושער כ"ז, פ"ב. ושער כ"ג, פ"א, מ"ת. ופ"ו, מ"ק. ודו"ק שיש גדלות של ג"ר דו"ק, ויש גדלות י"ס גמורים. עיין שער כ"ד, פ"ד, מ"ק. ועיין עוד שער ל', דרוש ב', מ"ב.

וכתב שם (ש"ו, פ"ב, מ"ת) וז"ל, בהיות זו"ן בסוד נפש לבד הוצרכו להיות שם בסוד עיבור במעי האם שלא יאחזו בהם זרים, ואפילו שם עומדים אב"א. ובצאתם בזמן שבא להם הרוח בזמן היניקה, ואז האם רובצת עליהם בסוד על גוזליו ירחף, ועכ"ז הם אב"א. ואח"כ בגדלות בא להם הנשמה דגדלות והן מוחין מצד אמא, ועדין חסר להם המוחין מצד אבא שהוא חכמה הנקרא חיה להכנס בהם אבל עכ"ז כבר הם פב"פ ומזדווגים, ועדיין הוא חסרון. אמנם אח"כ בבוא להם גם החיה והיחידה ואח"כ מקיף חיה ואח"כ מקיף יחידה, אז הם שלמים, ואין זה אלא בעלותם בדיקנא דא"א, עכ"ל. ועיין שכ"ו, פ"ד, מ"ב, כמה סוגי מוחין עד שורשם בעתיק, עיי"ש. וכאשר נכנס נשמה זהו תחילת גדלות, כמ"ש בשער כ', פ"ז. ואז גדלות ראשונה ואחריה גדלות שניה. עיין שם (שער כ, פ"ב), ובהרבה מקומות.

בלבביפדיה מחשבה

יום ד' 20:30

רח' קדמן 4

חולון

לפרטים 050.418.0306

בלבביפדיה עבודת ה'

יום ג' 20:30 בדיוק

רח' הרב בלוי 33

ירושלים

לפרטים 052.765.1571

ישראל 073.295.1245 ■ USA 718.521.5231 2>4>12

להצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון bilvavi231@gmail.com

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים · הפצת ספרי קודש רח' דוד 2, ירושלים 02.502.2567

03.579.3829 ספרי אברמוביץ רח' קוטלר, 5 בני ברק 02.623.0294

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ משלוח ברחבי העולם books2270@gmail.com 03.578.2270

בלבבי משכן אבנה

USA 718.521.5231

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245

שאלה: מה העבודה המעשית לאדם שרוצה שיהיה לו קשר פנימי?

תשובה: אחרי ה'הלכות דעות' שברור לאדם המציאות שבתוכה הוא נמצא, העבודה העמוקה בנפש האדם - שהיא לא חייבת להתבצע דווקא באופן של פעולת ידים ורגלים - היא עצם ההסכמה לציר לעצמו בצורה הכי בהירה שהעולם הזה עומד להיגמר, ועכשיו הוא עומד ובוחר האם את כל אהבתו וכל תשוקתו הוא מכיין למקום האמיתי או שהוא ממשיך להיגרר אחרי העולם עוד ועוד ועוד ועוד באופן שאין לו קץ. - איפה הוא תוקע את אהבתו, איפה הוא תוקע את חיבור מחשבתו, איפה כל נפשו נמצאת.

וכמובן, זה לא יעשה בבת אחת, אבל האדם מתחיל בהדרגה בכיוון הזה, - והרי אדם שעומד לצאת מן העולם אין לו 'עבודה' להפסיק לאהוב את העולם, ואם הוא ממשיך לאהוב את העולם ולהימשך, הוא שוטה כי הוא יודע שזה דבר שעומד להיגמר, והרי שזה בהירות שממילא משנה את מציאות הלב, את מציאות ההרגשות, את כל מציאות החוש של האדם.

שאלה: האם זה נכון לומר שכהיום שיש כח כזה חזק של טומאה, יש 'זה לעומת זה' של כח הקדושה שזה גם קל יותר לקנות בנפשו את הקנין הזה.

תשובה: שאלה נכונה, מצד אחד זה יותר קשה ומצד אחד זה יותר קל, וברור - מצד אחד זה יותר קשה כי יש הימשכות נוראית לצד השני, אבל מצד שני, מי שמסור נפשו ומתנתק מהדברים האלה, הרי שבקל הוא יכול להגיע פנימה.

שאלה: האם מי שחי יותר בחיצוניות ואינו יכול להיכנס כ"כ פנימה האם ה'זה לעומת זה' שלו גם כן יותר קל דהיינו שכשהוא ימשך אחרי הטומאה לא יהיה לו כ"כ קשר אמיץ ופנימי וממילא אין לו צורך גם לקשר כ"כ פנימי לקדושה.

תשובה: לחיות לגמרי בעולם הפנימי המוחלט, כמובן שזה עבודה עמוקה ופנימית והיא לא מתאימה לרוב רוב הציבור - אמת - אבל עדיין חייב להיות שלכל אחד יהיה חיבור חזק מאד למציאות הפנים, - וכהמשך למה ששאלו מקודם מה הנקודה המעשית שיהיה לאדם קשר פנימי - הכח השורשי הפנימי שמחבר את האדם לנקודה הפנימית, הוא הכח הנקרא בלשון רבותינו מסירות נפש. - יש מסירות נפש למיתה שזה מסירות נפש לסוג אחד, אבל כמו שנתבאר בשיעור, יש מסירות נפש לחיים, ומצד כך, כל אדם ואדם צריך לבחור לעצמו איזושהי נקודה אחת ברוחניות שעליה הוא נותן את נפשו, - ובוודאי שהכי בריא והכי נכון שזה עיקרו של דבר הוא שהאדם ימסור את נפשו על עמל התורה שדרכו הוא קשור בפועל לבורא, אבל כמו שאתם שואלים - לא כל האנשים נמצאים במדרגה הזו לקשור את עצמו לעילא דרך עמל התורה, אבל האדם יכול לקחת לעצמו נקודה אחת שעליה הוא

שאלה: מה העבודה המעשית לאדם שרוצה שיהיה לו קשר פנימי?

תשובה: אחרי ה'הלכות דעות' שברור לאדם המציאות שבתוכה הוא נמצא, העבודה העמוקה בנפש האדם - שהיא לא חייבת להתבצע דווקא באופן של פעולת ידים ורגלים - היא עצם ההסכמה לציר לעצמו בצורה הכי בהירה שהעולם הזה עומד להיגמר, ועכשיו הוא עומד ובוחר האם את כל אהבתו וכל תשוקתו הוא מכיין למקום האמיתי או שהוא ממשיך להיגרר אחרי העולם עוד ועוד ועוד ועוד באופן שאין לו קץ. - איפה הוא תוקע את אהבתו, איפה הוא תוקע את חיבור מחשבתו, איפה כל נפשו נמצאת.

וכמובן, זה לא יעשה בבת אחת, אבל האדם מתחיל בהדרגה בכיוון הזה, - והרי אדם שעומד לצאת מן העולם אין לו 'עבודה' להפסיק לאהוב את העולם, ואם הוא ממשיך לאהוב את העולם ולהימשך, הוא שוטה כי הוא יודע שזה דבר שעומד להיגמר, והרי שזה בהירות שממילא משנה את מציאות הלב, את מציאות ההרגשות, את כל מציאות החוש של האדם.

שאלה: האם זה נכון לומר שכהיום שיש כח כזה חזק של טומאה, יש 'זה לעומת זה' של כח הקדושה שזה גם קל יותר לקנות בנפשו את הקנין הזה.

תשובה: שאלה נכונה, מצד אחד זה יותר קשה ומצד אחד זה יותר קל, וברור -

מצד אחד זה יותר קשה כי יש הימשכות נוראית לצד השני, אבל מצד שני, מי שמסור נפשו ומתנתק מהדברים האלה, הרי שבקל הוא יכול להגיע פנימה.

שאלה: האם מי שחי יותר בחיצוניות ואינו יכול להיכנס כ"כ פנימה האם ה'זה לעומת זה' שלו גם כן יותר קל דהיינו שכשהוא ימשך אחרי הטומאה לא יהיה לו כ"כ קשר אמיץ ופנימי וממילא אין לו צורך גם לקשר כ"כ פנימי לקדושה.

תשובה: לחיות לגמרי בעולם הפנימי המוחלט, כמובן שזה עבודה עמוקה ופנימית והיא לא מתאימה לרוב רוב הציבור - אמת - אבל עדיין חייב להיות שלכל אחד יהיה חיבור חזק מאד למציאות הפנים, - וכהמשך למה ששאלו מקודם מה הנקודה המעשית שיהיה לאדם קשר פנימי - הכח השורשי הפנימי שמחבר את האדם לנקודה הפנימית, הוא הכח הנקרא בלשון רבותינו מסירות נפש. - יש מסירות נפש למיתה שזה מסירות נפש לסוג אחד, אבל כמו שנתבאר בשיעור, יש מסירות נפש לחיים, ומצד כך, כל אדם ואדם צריך לבחור לעצמו איזושהי נקודה אחת ברוחניות שעליה הוא נותן את נפשו, - ובוודאי שהכי בריא והכי נכון שזה עיקרו של דבר הוא שהאדם ימסור את נפשו על עמל התורה שדרכו הוא קשור בפועל לבורא, אבל כמו שאתם שואלים - לא כל האנשים נמצאים במדרגה הזו לקשור את עצמו לעילא דרך עמל התורה, אבל האדם יכול לקחת לעצמו נקודה אחת שעליה

הוא מוסר את הנפש, וכשהוא מוסר נפש על משהו אחד הרי שהוא קושר את עצמו למציאות הקדושה.

ובוודאי שעדיין זה לא הצורה השלימה של העבודה, אבל לכל הפחות הוא מחבר את עצמו באופן של חיבור בל ינתק - שזה מהות הכח של מסירות נפש, כח שמחבר את האדם לדבר באופן שלא ניתן לנתק אותו, ולכן על כל יחיד ויחיד, על מנת להתחבר פנימה, לבחור לפחות נקודה אחת שעליה הוא מוכן למסור את נפשו על אותו דבר וכך הוא יתחבר מכל אותו דבר, - וממילא הכח ההפוך כבר לא ישלט עליו באותה צורה.

המשך שאלה: אם הוא מוכן למסור את נפשו אבל זה לא עם כל הבהירות.

תשובה: כל הבהירות' היא כמובן משתנה מאדם לאדם מהי הבהירות, אבל צריך שיסודי הדברים יהיו ברורים לו.

יש כאן כח של טוב מוחלט כנגד כח של רע מוחלט.

ומעולם הטוב המוחלט לא היה גלוי כמו שהוא גלוי עכשיו חוץ ממדרגת מתן תורה שהיה אז אור בגילוי עוד יותר גבוה, אבל זולת כך אף שהיה הרבה מדרגות בכל ימות עולם, אבל עכשיו עומד להתגלות האור של אחרית הימים - אף שאין אנו יודעים כמה זמן זה יקח.

ומכנגד עומד מציאות של רע מוחלט שלא היה מימות עולם. זה הבהירות השורשית

שאלות ותשובות לאחר השיעור: דרשות 140 נח המשיכה אחר המדיה תשפ"ג

בלבביפדיה מחשבה

יום ד' 20:30

רח' קדמן 4

חולון

לפרטים 050.418.0306

בלבביפדיה עבודת ה'

יום ג' 20:30 בדיוק

רח' הרב בלוי 33

ירושלים

לפרטים 052.765.1571

ישראל 073.295.1245 * 2-4-12 USA 718.521.5231

הצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון bilvavi231@gmail.com

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים · הפצת ספרי קודש רח' דוד 2, ירושלים 02.502.2567

02.623.0294 · ספרי אברמוביץ רח' קוטלר, 5 בני ברק 03.579.3829

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 books2270@gmail.com

שְׁנֵי הַיּוֹמִים לְנֶגְדֵי תְּמִיד

שולחן ערוך

אורח חיים

חלק ראשון

דין לבישת בגדים
סימן ב' (ב')

בירור הלכה

הלכה פסוקה

פירוש על דרך הסוד

ממחבר סדרת הספרים

בלבבי משכן אבנה

החפץ לקבל את העלון השבועי בדוא"ל,

ישלח בקשה לכתובת:

bilvavi231@gmail.com

לקבלת העלון השבועי דרך הפקס

יש לשלוח בקשה למספר: 03-5480529

ללקיחת חלק בהוצאות הגדולות
של הדפסת הספרים לזיכוי הרבים
ניתן לתרום באופן הבא:

מרכז הצדקה

ישראל: טל: 1-800-28-28-28

USA: טל: +972-2-5025580

צריך לפרט

קרן 4387 - בלבבי משכן אבנה

לפרטים נוספים ולהרשמה והקדשות

bilvavi231@gmail.com

©

כל הזכויות שמורות

לשמיעת שיעורי הרב שליט"א

ב'קול הלשון' במספר ישיר:

ישראל 073.295.1245

USA 718.521.5231

ליצירת קשר בכל ענייני הספרים:

מערכת 'בלבבי משכן אבנה'

טלפון: 052.763.8588

פקס: 03-5480529

ת.ד. 34192 ירושלים 9134100

bilvavi231@gmail.com

ב' אַל יאמר הנני בְּחַדְרֵי חֲדָרִים מִי רוֹאֵנִי, פִּי הֶקֶב״ה מְלֵא כָּל הָאָרֶץ בְּבוֹדוֹ.

בירור הלכה - סעיף ב':

והנה לשון זה של ס"ד של חילוק דין בין מקום שבני אדם מצויים לראות, לבין מקום שאין בני אדם מצויים לראות, בחדרי חדרים, מצינו בש"ס (שבת, סד, ע"ב), א"ר יהודה א"ר רב, כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין, אפילו בחדרי חדרים אסור. ועיין תוס' שם, שבאיסור דרבנן כשיש צורך מקילים. וכתב בתורה תמימה (במדבר, לב, כב, אות ה) וז"ל, ואע"פ דקיי"ל כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין אפילו בחדרי חדרים אסור, אך כתב הרא"ש בשבת פרק חבית ועוד פוסקים דכלל זה אינו אלא באיסור דאורייתא ממש ולא באיסור דרבנן, ומכ"ש בדבר כזה שאינו אלא מדה ומנהג יפה ולא מדינא, עיי"ש. ולפ"ז היה ס"ד לומר שגם הכא שאינו איסור גמור ובפרט לפמ"ש לעיל בשם הפמ"ג שאינו אלא חסידות, שיהא שרי. אולם, אינו דומה כלל וכלל, דשם איכא מראית העין שנראה כעובר איסור, אולם הכא כל הנידון הוא עצם כך שרואים אותו בלא כיסוי כראוי על גופו, ודו"ק. ובחדרי חדרים הקב"ה רואהו, ודו"ק.

ובאמת כאשר אינו נזהר לכסות את גופו כראוי, יש בכך כמה חלקים. א. עצם כך שאינו נוהג בצניעות, כי מצד עצמו ראוי שיהא צנוע בעצם. ב. מצד כך שבנ"א רואים אותו או עלולים לראותו. ג. אף כאשר עושה כן בחדרי חדרים, הקב"ה רואהו. ד. אם עושה כן רק בחדרי חדרים ואינו עושה כן בפני בנ"א, דומה לגנב שעשה עין של מעלה כאילו אינו רואה.

ויתר על כן, דהנה אמרו (שבת, קיג, ע"א), דר' יוחנן קרי למאניה מכבודתא. והנשמה נקראת כבוד, כמ"ש בעל המאור (ברכות, בראשיתו) וז"ל, במקומות רבים בכתוב נקראת הנפש החיה כבוד, כדכתיב לכן

שמח לבי ויגל כבודי, וכתוב עורה כבודי, וכתוב למען יזמרך כבוד, כי הבורא אצלה על האדם מכסא כבודו, עיי"ש. ואמרו (ברכות, י, ע"א) מה הקב"ה יושב בחדרי חדרים (זה קה"ק שנקרא חדרי חדרים. אולם עיין סודי רזא, ח"ב, הלכות הכבוד, שכתב וז"ל, אף הקב"ה יושב בחדרי חדרים, בגובהי מרומים כבודו, עכ"ל. ועיין פרי צדיק, חיי שרה, אות ד), אף הנשמה יושבת בחדרי חדרים. ולכך כאשר נמצא בחדרי חדרים יש לו להקפיד ביותר על מכבודתא, מאניה, הן מצד הנשמה הנקראת כבוד, והן מצד הקב"ה שמקום גילוי חדרים דייקא, ודו"ק.

הלכה פסוקה - סעיף ב':

בכל עת יזהר האדם שלא יהיה גופו בלא בגדים, ואפילו שלא יהא חלק מגופו מגולה במקום שדרך לכסותו בלא בגדים. זולת הנצרך לגלות כמבואר לקמן סימן ג' לגבי בית הכסא, וכן בבית המרחץ, וכדלהלן.

ואל יאמר הנני בחדרי חדרים מי רואני, כי הקב"ה מלא כל הארץ כבודו עומד עליו ורואה במעשיו, כמ"ש (ירמיה, כד, כד) אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה'.

על דרך הסוד - סעיף ב':

אַל יאמר הנני בחדרי חדרים מי רואני, כי הקב"ה מלא כל הארץ כבודו.

והנה אמרו (שבת, סד, ע"ב) א"ר יהודה אמר רב, כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין, אפילו בחדרי חדרים אסור. וזיאלורו, "מראית העין" שורשו בשצירת העינים, שסם צ"ן. וחדר ר"ת חסד דין רחמים, כנודע. עיין קהלת יעקב (ערך חדר), ועץ חיים (שער ל"ט, דרוש טו),

מלא ממש את העליונים ואת התחתונים ואת השמים ואת הארץ ממש, מלא כל הארץ כבודו, ממש לופה ומציט וצוחן כליותיו ולצו וכל מעשיו ודבוריו וכל לעדיו יספור, אזי תקבע היראה לכל היום כולו כשיחזור ויתצונן בזה אפילו התצוננות קלה בכל עת ובכל שעה, עיי"ש. והיינו שמתלבש בכל, באתכסיא, והוא יחודא תתאה, עיי"ש פרק מ"ט, ופרק נ"א. ובמקומות רבו מספור בתורת חז"ל.

והיינו התיקון ע"י שם מ"ה. ולכך ס"ד שכל זה שאסרו במקום שיש מראית העין, היינו בשם צ"ן בלא תיקון של שם מ"ה, אבל בחדרי חדרים שיש שם מ"ה, שנעשה ג' קוים, יהא מותר, קמ"ל שלעולם יש עדיין חלקי צ"ן שלא נצטרו מצורתי הרפ"ח שנצטרים בכל עת. ו"חדרי חדרים" היינו ג"ר. שהרי אף בנקודים ילא ג"ר בג' קוים. וא"כ חדר, זהו ז"ת דתיקון. חדרי חדרים, היינו ג"ר, ודו"ק.

וז"ש הנני בחדרי חדרים מי רואני, והיינו שנמלא בעומק הארת ג"ר דמ"ה, חדרי חדרים, וזהו מי רואני, שכלן אין ניכר בעיקר אור העינים, שם צ"ן. אולם מ"מ כתיב עיני משוטטות בכל הארץ (דהיי"ב, טו, ט), וכתיב עיני ה' משוטטות בכל הארץ (זכריה, ד, י). ואמרו בזה"ק (ח"ב, קז, ע"א) ה' עיניו משוטטות בכל הארץ, אלין נוקצין. וכתיב עיני ה' המה משוטטים, אלין דוכרין. והיינו שצין בזכר צין צנוק', צין בשם מ"ה צין בשם צ"ן, איכא הארת עיני ה'. ובשורש זה עינים שלמעלה מן השצירה, והיינו לא שם ס"ג דס"ג, אלא צקוד רשר"ד, ראייה עליונה ע"צ דע"צ דס"ג, ויתר על כן.

וזהו עומק מש"כ כי הקצ"ה מלא כל הארץ כבודו, והיינו שם צ"ן מלכות, כמ"ש בשער הכוונות (דרושי חזרת העמידה, דרוש ג) וז"ל, וכבר נתבאר (לעיל דרוש ב') כי מקום קבלתו אל הקדושה הזאת, היא באומרו מלא כל הארץ כבודו כנודע, שהוא סוד המלכות, כי אנו בני המלוכה ואנו מקבלים ע"י אמנו, ולכן נריך שתכוין לכלול ענמך תוך המלכות לקבל מקדושה הנמשכת עליה, וזה תכוין באומרך מלא כל הארץ כבודו, עכ"ל.

וכמ"ש הרמ"א (בהגהה סעיף א) וז"ל, כשישים האדם אל לבו, שהמלך הגדול הקדוש צ"ה אשר מלא כל הארץ כבודו, "עומד עליו ורואה צמעשיו", כמ"ש (ירמיה, כג, כד) אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאום ה', מיד יבא אליו היראה וכו' (יראה - ראייה), עכ"ל. וכלשון התניא (פרק מצ), כל אדם מישראל יהיה מי שיהיה, כשיתצונן בזה "שעה גדולה בכל יום", איך שהקצ"ה